

Новы Час

ЗАКОН ШТО ДЫШЛА

Стар. 5

СЕЦІВА Ў СЕЦІВЕ БЮРАКРАТЫ

Рэгуляванне інтэрнэт-прасторы — справа не толькі абсурдная ў сённяшнім свеце, але і не выгодная

Стар. 4

ПЕРШАЯ ВІЦЭ-ЛЭДЗІ АЛЬБІЁНУ

Уся Вялікабрытанія закахалася ў Мірыям Гансалес Дзюрантэс — жонку віцэ-прэм'ера

Стар. 11

АДАМ ШЭМЕШ: МАСТАК І ЛІТАРАТАР

Стар. 15

ЧЫТАЙЦЕ
Ў НАСТУПНЫМ НУМАРЫ!

БЕЛАРУСІСТЫКА ПРАЗ 20 ГАДОЎ

Погляд Адама Мальдзіса
і Міхаіла Касцюка

▶ ПАДРАБЯЗНАСЦІ

ПРЕТЭНДЭНТАЎ У ПРЕЗІДЭНТЫ ЎСЁ БОЛЬШ

Генадзь КЕСНЕР

Хутка ў Беларусі, відаць,
не застанеца ніводнай
палітычнай структуры,
сябры якой не заявілі б пра
свой намер паўдзельнічаць
у кампаніі па выбарах
прэзідэнта краіны.

Сярод тых, хто збіраецца стаць кандыдатам на пасаду кіраўніка дзяржавы, — як ужо вядомыя людзі, такі і новыя асобы, пра якіх амаль нічога не было чутно літаральна да апошняга часу.

Яшчэ раней пра свой удзел у прэзідэнцкай кампаніі афіцыйна заявілі кіраўнік Руху «За свободу» Аляксандр Мілінкевіч, лідэр «Еўрапейскай Беларусі» Андрэй Санінкаў, былы паплечнік Аляксандра Мілінкевіча і экс-намеснік старшыні Партыі БНФ, а цяпер беспрацоўны Алеесь Міхалевіч. Дарэчы, гэтыя малады дзеячі умудрыўся зладзіць уласную прэзентацыю не абыдзе, аў сталічнай Ратушы. Першы раз, дарэчы, Міхалевіч заявіў журнالістам пра свае прэзідэнцкія амбіцы... у Мінскім планетарыі.

У суботу, 29 мая, свайго патэнцыйнага кандыдата ў прэзідэнты вылучыла Партыя БНФ. У гэты дзень адбыўся пазачарговы з'езд гэтай палітычнай арганізацыі. Аднак мерапрыемства праігнаравалі большасць ветэранаў фронтаўцаў — Лявон Баршчэўскі, Віктар Івашкевіч, Вінцук Вячорка, Валянцін Голубеў, Пётра Садоўскі, іншыя вядомыя дзеячы, не згодныя з палітыкай ціперашаўніца фронтаўскага кіраўніцтва.

Варта адзначыць, што яшчэ ў сваю бытнасць старшынёй

ПБНФ пра намер балатавацца на прэзідэнцкіх выбарах заяўляў Лявон Баршчэўскі, і ён, гледзячы па ўсім, ад таго свайго намеру не адмовіўся. Таму можа скласціся сітуацыя, калі ў спісе прэтэндэнтаў у кандыдаты ў прэзідэнты можа аказацца не толькі афіцыйна вылучаны на з'ездзе намеснік старшыні Партыі БНФ Рыгор Костусеў, але і Лявон Баршчэўскі.

Яшчэ адна адметнасць. Вельмі вялікая частка ціперашаўніца актыву Партыі БНФ з'яўляеца адначасова і актывам грамадскага аўяднання, узначаленага Аляксандрам Мілінкевічам, які збіраеца ўжо ў другі раз кінуць выклік ціперашаўніцу кіраўніку Беларусі. Вось толькі як будуць дзеянічнай сябры БНФ, калі фактычна давядзеца рабіць выбар паміж Мілінкевічам і Костусевым, пляжка сказаць. А калі яшчэ і Баршчэўскі...

У панядзелак пра свой удзел у выбарчай кампаніі абвясціў намеснік старшыні Беларускай партыі «Зялёныя» Юры Глушакоў. У параўнанні з іншымі патэн-

цыйнымі кандыдатамі, пра гэтага палітыка вядома вельмі мала.

Старшыня Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Грамада) Анатоль Ляўковіч паведаміў інфармацыйнаму агенцтву Бел-ПАН, што генеральны сакратар БСДП(Г) Мечыслаў Грыб і намеснік старшыні партыі Валеры Фралоў (генерал, былы дэпутат Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу) таксама заяўлі пра гатоўнасць удзельнічаць у прэзідэнцкіх выбарах. Паводле Ляўковіча, яшчэ ў леташнім жніўні прэзідэнтум партыі прыняў рашэнне пра намер БСДП узяць актыўны ўдзел у прэзідэнцкай кампаніі. Ужо тады, апрача Грыба і Фралова, у якасці прэтэндэнтаў у кандыдаты называліся актыўісты партыі Іван Анташкевіч і Ігар Маслоўскі.

І зноў жа ў панядзелак, 31 мая, свайго прэтэндэнта ў кандыдаты на выбары назвала Аўяднаная грамадзянская партыя. Ад АГП у прэзідэнцкіх выбарах мае намер узяць удзел эканаміст, кіраўнік Навукова-даследчага цэнтра Mi-

зеса, намеснік старшыні партыі Яраслаў Раманчук. Але тут асліліасцю ёсць той момант, што Яраслаў Раманчук пойдзе на выбары ў звязы з лідэрам АГП Анатолем Лябедзькам, які, у выпадку перамогі Раманчука на выбарах, можа заняць месца кіраўніка беларускага ўраду. Дарэчы, АГП прэзентавала сваю перадвыбарчую даволі амбітную праграму «Тысяча новых працоўных месцаў для Беларусі», з якой кандыдат ад партыі пойдзе на выбары.

Сярод іншых патэнцыйных кандыдатаў у прэзідэнты ўжо называюць імёны сустаршыні незарэгістраванай Партыі «Беларуская хрысціянская дэмакратыя» Віталя Рымашэўскага, лідэра Беларускага кангрэсу дэмакратычных прафсаюзаў Аляксандра Ярашку, нядаўнягі палітычнага вязня, удзельніка папярэдніх прэзідэнцкіх выбараў прафесара Аляксандра Казуліна, нават былога міністра замежных спраў Беларусі Пятра Краўчанкі. Хутчэй за ўсё, пойдзе на выбары і галоўны ліберал-дэмак-

рат краіны Сяргей Гайдукевіч, а ў тым, што сярод прэтэндэнтаў будзе імя і ціперашаўніца прэзідэнта, ніхто нават не сумняваецца.

На пытанне «Новага часу», чаму зноў столькі прадстаўнікоў апазіцыінага лагера заяўляюць пра свой намер удзельнічаць у прэзідэнцкіх выбарах, палітолаг Аляксандр Класкоўскі адказаў: «З аднаго боку, гэта можа радаваць у тым сэнсе, што апазіцыя яшчэ жывая, і, аказваецца, ёсць вельмі шмат такіх разнастайных цікавых персаналій са сваімі амбіцыямі. Але гэта калі казаць паяўжартам. Насамрэч уся гэта мітусня сведчыць пра тое, што ў апазіцыі няма моцнага сценара і няма сапраўднай надзеі на перамогу ў гэтых выбарах. Тут не варта драконіць апазіцыю, таму што пры жорсткім аўтарытартым рэжыме апрыёры не можа быць моцнай апазіцыі, у гэтай сістэме ёй папрости не адведзена месца. За паяўтара дзесяцігоддзю апазіцыю перамалолі жорны сістэмы, калі ўлада столькі гадоў мэтанакіравана працуе на яе расцярушванне прыдапамозе пратаганды, сілавых структур, спецслужб. Такі вынік варты жалю, бо сёння апазіцыя сапраўды ў вельмі расцярушнім і небаяздольным стане. Таму на гэтай кампаніі шраг разных персаналій спрабуюць вырашыць свае прыватныя пытанні, як сама раскрутка, прыцягненне нейкіх рэурсаў. Моцнай стратэгіі і моцнай фігуры, якія б сапраўды была здольна реалізаваць пераможную стратэгію, пакуль што не бачна».

Тым не менш, некаторыя прадстаўнікі апазіцыінага лагера яшчэ не пакідаюць надзеі на вылучэнне адзінага кандыдата ад дэмакратычных сіл на прэзідэнцкія выбары. Толькі часу на гэта застаецца ўсё меней.

ФАКТЫ, ПАДЗЕІ, ЛЮДЗІ

2

▼ НАВІНЫ РЭГІЁНАЎ

ГЛЫБОКАЕ. ІНВЕСТЫЦІІ ПА АТЛАСУ

Aдбылася прэзентацыя інвестыцыйнага атласу. Ён падрыхтаваны інфармацыйна-кансалтынгавай установай «Беларда». Па словах аднаго з аўтараў выдання Яраслава Берніковіча, дакумент адрасаваны для патэнцыйнага інвестара, ён распавядае пра рэгіён, яго плюсы, пераконвае інвестара, чаму гроши варта ўкладаць менавіта ў Глыбокі раён. Гэта таксама крок тутэйшых актыўістуў насустрч мясоўкай уладзе дзеля росквіту раёна, якога можна дасягнуць толькі сумеснай працы.

На прэзентацыі прысутнічалі прадстаўнікі Германіі, мэр польскага горада Муравана Госліна Томаш Лэнцкі, прадстаўнікі мясоўкай улады, мясоўкі актыўісты, прадстаўнікі прэзы. Атлас вельмі зацікавіў замежнікаў. Ім спадабаўся горад, яго гісторыя, тое, што тут захоўваецца яго гістарычнае адметнасць.

Удзельнікі выказалі спадзяванні, што такія атласы будуть выдадзены і для іншых раёнаў рэгіёна.

ПОЛАЦК. СПРЭЧКІ ЗА ЦЭНТР ЕЎРОПЫ

Dва гады таму, 31 мая 2008 года, калі паштамта ў Полацку быў урачысты адкрыты мемарыяльны знак, які пазначае месцазнаходжанне геаграфічнага цэнтра Еўропы. З гэтым не пагаджаюцца жыхары Глыбоччыны. І маюць рацыю. Паводле разліку беларускіх геадэзістуў, зробленых яшчэ ў 2000 годзе, цэнтральная кропка єўрапейскага кантынента знаходзіцца ў вёсцы Івесь Глыбокага раёна. Ля аднайменнага возера раскінуўся ненаявны сасновы гай. Пасярод яго ў свой час усталяваны геадэзічны знак, які позначае разлічанае беларускім геадэзістамі месцазнаходжанне геаграфічнага цэнтра Еўропы. Мясоўкі жыхары маюць надзею аднавіць справядлівасць, што дасьць мячымасць развіццю турызму і эканамічнаму адраджэнню населенага пункта. У Глыбокім вельмі пашыранае меркаванне, што пераразлік быў «замоўлены» полацкай «вертыкальлю». Краязнаўца з Глыбокага Уладзіміра Скрабатун лічыць, што гэта было валявое рашэнне кіраўніцтва Полацкага гарвыканкама: «Палачане забралі тое, што кепска ляжала. Вельмі дзіўна тое, што Цэнтр Еўропы апынуўся на цэнтральным праспекце, папросту наспраць гасцініцы».

КРУЛЕЎШЧЫНА. ЗМАГАННЕ ЗА СТАТУС

Bольш за 80 працэнтаў крулеўшчынскіх інтэрнэт-карыйстальнікаў лічыць некарэктным называць сваё паселішча вёскай. Pra гэта сведчыла вынікі апытаўніцтва, праведзенага па ініцыятыве мясоўкай суполкі «ВКонтакте». Удзельнікамі суполкі было прапанавана адказаць на пытанні: «Як правільна пісаць статус Крулеўшчыны на англійскай мове: town ci village?»

81 працэнт карыйстальнікаў прагаласаваў за варыянт «town», бо колькасць насельніцтва і занятыць яго большасці ў транспартным і прымесловым сектары дазваляюць лічыць Крулеўшчыну гарадскім паселішчам»

Колькасць насельніцтва Крулеўшчыны на сёняшні дзень складае каля 2800 чалавек. Статуса гарадскога пасёлка, дзеля атрымання якога насельніцтва павінна быць не менш за 2000 чалавек, Крулеўшчына мае.

БРЭСТ. СВЕТ ВАЧЫМА ДЗЯЦЕЙ

YМіжнародны дзень абароны правоў дзіцяці мясоўкі грамадскія і партыйныя актыўісты зладзілі для падлеткаў імпрэзу. 17 дзяцей намялівалі на асфальце карціны, у якіх адлюстравалі сваё бачанне свету. Па заканчэнні конкурсу дзеци атрымалі прызы. Дарослыя — спецыяльныя буклеты з інфармацыйнай правах дзіцяці. Мерапрыемства закончылася запускненнем паветраных змеяў.

Падрыхтаваў Язэп Палубята

► ЭКАЛОГІЯ

ВЕРТАЛЁТ ДАСТАЛІ

На просьбах эколагаў прадстаўнікі грамадскага аб'яднання «Беларуская федэрацыя падводнага спорту» (БФПС) дастала з возера Рудакова, што ў нацыянальным парку «Нарачанскі», затоплены корпус верталёта Mi-2.

Нагадаем, у пачатку 2010 года БФПС звязнулася да Міністэрства прыроды з просьбай дазволіць затапленне фюзеляжа верталёта Mi-2 у возеры Рудакова. У затопленым верталёце планавалася праводзіць падводныя экспкурсіі, наўчаныя аквалангістамі нацыянальнага парка «Нарачанскі» і Міністэрства прыроды 26 сакавіка затапленне было праведзена.

Аднак неўзабаве пасля гэтага занепакоенасць станам возера

выказала вучоныя БДУ. Яны співярджалі, што з часам метал, з якога зроблены корпус верталёта, падвергнецца карозіі і прывядзе да парушэння экалогіі возера, гібелі ў ім рыбы.

У выніку праверкі Міністэрства прыроды былі выяўлены парушэнні прыроды ахойнага заканадаўства падчас правядзення затаплення верталёта. Фюзеляж верталёта пагнуты, фарба месцамі адсталала ад корпуса, унутры яго знайдзены пабочныя предметы. У такім выглядзе корпус верталёта ўяўляў небяспеку як для экалогіі возера, так і для здароўя аквалангісту, зрабіў вывад спецыялісты.

Па словам Патрыкеева, БФПС пакуль адмовілася ад планаў затапіць у адным з аэраў другі нясправны верталёт ці падобны аўтак. Гэта мела б сэнс толькі ў вадаёме «з добрай празрыстай водой», на што цяжка атрымаць згоду.

Паводле БелаПАН

Пра гэта паведаміў юрыст ГА «Экадом» Сяргей Магонаў па выніках папярэдняга судовага пасяджэння, якое прайшло ў судзе Астравецкага раёна 1 чэрвеня.

Нагадаем, арганізацыя мае намер дамагчыся, каб экалагічнай грамадскасці падалі дакументацію па АУНА будучай беларускай АЭС у электронным

► ЗВАРОТ

ПРЫЗНАЦЬ АЗАРЫЧЫ

Міністэрства юстыцыі Беларусі мае намер звярнуцца ў шэраг вядучых універсітэтаў Германіі для прызнання канцэнтрацыйным лагера Азарычы (Калінкавіцкі раён Гомельскай вобласці).

Як паведамляеца на афіцыйным сайце Міністэрства, ведомства мае намер больш шырока аўвясціць пра злачынствы, што адбываліся ў Азарычах, у тым ліку звязаныя з наўмысным зарожэннем жанчын і дзяцей тыфам. Адначасова дадаткова будуть вывучаны матэрыялы Нюрнбергскага трибуналу, якія знаходзяцца на тэрыторыі Германіі.

Праблема прызнання канцэнтрацыйным лагера Азарычы таксама абмяркоўваецца з Міністэрствам Чырвонага Крыжа.

Міністэрства зазначае, што намаганні па прызнанні нямецкім бокам лагера Азарычы канцэнтрацыйным робяцца ўжо на працягу некалькіх гадоў. Беларусь выкарыстоўвае розныя інструменты, каб запеўніць германскі бок у тым, што лагер быў канцэнтрацыйным. Аднак МЗС і Міністэрства Азарычы не пагаджаюцца з гэтым. Прычым

яны признаюць, што беларускім вязням Азарычы давялося перажыць велізарныя пакуты, якія сталі вынікам злачыннай дзеянасці нацыстаў.

Міністэрства звяртаўся ў Міжнародную пошукаўскую службу з просьбай выказаць незалежнае меркаванне наконт статусу лагера Азарычы. Прадстаўнікі гэтай арганізацыі заявілі, што не могуць прыняць рашэнне аб прызнанні лагера канцэнтрацыйным самастойнай. Пры гэтым яны пагадзіліся, што ўмовы, якія існавалі ў лагеры, і яго мэта суastaўныя з харкатарыстыкамі канцэнтрацыйнага лагера.

Як разлічваюць у Мінісцерстве, прызнанню лагера Азарычы канцэнтрацыйным будзе садзейнічыць зварот у шэраг вядучых універсітэтаў Германіі, якія займаліся ў 2003–2005 гадах вывучэннем злачынстваў нацыстаў на тэрыторыі Беларусі ў гады другой сусветнай вайны і, паводле звестак Міжнароднай пошукаўской службы, не ведаюць пра акалічнасці, звязаныя з лагерам Азарычы.

Паводле БелаПАН

► СКАРГА

З БРЭСТА Ў ААН

У Камітэце ААН па правах чалавека зарэгістравана скарга брэсцкага пенсіянера Паўла Казлова на забарону пікета супраць абыякавасці чыноўнікаў да зваротаў грамадзян.

Як паведаміў праваабаронца Раман Кісяляк, індывидуальны зварот у камітэт заяўнік гэтага пікета 73-гадовы Павел Казлou накіраваў у сакавіку гэтага года. Пенсіянер у сваім звароце ў структуре ААН заяўляе, што забарона Брэсцкім гарвыканкамам пікета парушае яго грамадзянскае права на свабоднае выказванне свайго меркавання.

Казлou падаў заяўку ў Брэсцкім гарвыканкам на правядзенне пікета 27 верасня 2009 года. Ён хадзеў прыцягнуць увагу жыхароў

горада да існай, на яго думку, проблемы бяздушнага стаўлення чыноўнікаў да зваротаў грамадзян, а таксама парушэнняў з іх боку заканадаўства аб зваротах грамадзян.

Падставай для публічнага выказвання меркавання паслужылі 50 накіраваных Казловым зваротаў у розныя інстытуты аб неправамерным, на яго погляд, рашэнні Міністэрства юстыцыі, на падставе якога ён у 2007 годзе быў пазбаўлены ліцэнзіі на правядзенне аўтатэхнічных экспертыз (ацэнка транспартных сродкаў). Прычынай пазбаўлення паслужыла тое, што Казлou два разы аказаў аднаму з судоў Брэста экспертную паслугу, не названую ў ліцэнзіі. Пры гэтым заканадаўствам прадугледжваецца, што суд сваёй пастановай можа прыцягніць да такіх работ на разавай аснове грамадзян без

ліцэнзіі, якія маюць спецыяльныя веды.

Усе яго звароты, лічыць Казлou, па сутнасці не разглядаліся чыноўнікамі, а перанакіроўваліся іншыя арганізацыі. У канчатковым выніку яны траплялі для разгляду ў орган, які пазбавіў яго ліцэнзіі.

Мясоўкі ўлады забаранілі пікет на той падставе, што яго планавалася правесці не ў месцы, вызначаным для такіх мерапрыемстваў, якім з'яўляецца стадыён «Лакаматыў».

У сваю чаргу, як перакананы Казлou, праводзіць на тэрыторыі «Лакаматыў» публічныя акцыі не мае сэнсу, бо прыцягнуць увагу грамадскасці ўзялоднымі месцами.

Правааборонца ўдакладніў, што разам са скаргай Казлова ў камітэце зарэгістраваны аналагічны звароты чатырох брэстчан, якія планавалі ўзяць удзел у гэтай акцыі: яго, а таксама Валерыя Ільяша, Сяргея Пістыгі і Марата Брашко.

Паводле БелаПАН

► СУД

«ЭКАДОМ» СУПРАЦЬ АЭС

16 чэрвеня ў судзе Астравецкага раёна адбудзеца судовае пасяджэнне па іску ГА «Экадом», якое патрабуе абыякавасць Дырэкцыю будаўніцтва атамнай станцыі падаць дакументацыю па ацэнцы ўздзейння на навакольнае асяроддзе (АУНА) будучай беларускай АЭС.

Пра гэта паведаміў юрыст ГА «Экадом» Сяргей Магонаў па выніках папярэдняга судовага пасяджэння, якое прайшло ў судзе Астравецкага раёна 1 чэрвеня.

Нагадаем, арганізацыя мае намер дамагчыся, каб экалагічнай грамадскасці падалі дакumentaцію па АУНА будучай беларускай АЭС у электронным

іцу друкаваным выглядзе. Гэтыя дакumentы запытваліся яшчэ з лістапада 2009 года, аднак супрацоўнікі Дырэкцыі будаўніцтва АЭС адмовіліся іх падаць у належнай форме. 17 лютага яны прапанавалі эколагам прыўнесці ў офіс для азнямлэння з інфармацый, што іх цікавіць. Пры гэтым дакumentы былі даступныя толькі ў рабочы час, выносіць іх забаранялася.

Як мяркую Магонаў, адмова падаць дакumentацыю па АУНА будучай беларускай АЭС у запытаным выглядзе. Гэтыя дакumentы запытваліся яшчэ з лістапада 2009 года, аднак супрацоўнікі Дырэкцыі будаўніцтва АЭС будучай беларускай АЭС у запытаным выглядзе.

Паводле слоў Магонаў, падчас папярэдняга пасяджэння былі прадстаўлены пазіцыі бакоў. Дырэкцыя будаўніцтва атамнай станцыі адмовілася прызнаць іх

ГА «Экадом». Яе прадстаўнікі аргументавалі сваю пазіцыю тым, што сibры ГА «Экадом» ўсё ж маглі азnaёміцца з дакumentamі ў офісе дырэкцыі. Прадстаўнікі ГА «Экадом», у сваю чаргу, настойвалі, што паводле заканадаўства

▼ ТЫДНЁВЫ АГЛЯД

УСЁ ЯСНА, ШТО ЎСЁ ХМАРНА

Сяргей САЛАЎЁУ

Беларусь зноў апнунулася ў «падвешаным» стане. Нечым гэта нагадвае пачатак XX стагоддзя, калі бальшавікі абвясцілі знакаміты лозунг «Ні міра, ні вайны!» і заклікалі салдатаў пакінуць лінію фронту. У выніку быў заключаны Брэсцкі мір і ўзнікла неабходнасць займець сваёй войска. Зараз войска ствараць не трэба — барацьба ідзе на эканамічнай прасторы.

Напрыканцы мінулага тыдня на шымі нібыта хаўрускімі па Мітным саюзе была агучана даволі рэзкая заява. Яны стамліся чакаць Беларусь да сябе ў абыдымі.

Расія і Казахстан на двухбаковай аснове 1 ліпеня ўядуць у дзеянне Мітны кодэкс Мітнага саюза, пры гэтым дакумент адкрыты для падпісання Беларуссю. Пра гэта паведаміў прэм'ер-міністр РФ Уладзімір Путін, які 28 мая ў Санкт-Пецярбургу сустрэўся са сваім казахстанскім колегам Карымам Масімавым. «Мы дамовіліся ўвесці ў дзеянне на двухбаковай аснове з 1 ліпеня Мітны кодэкс Мітнага саюза. Мы адкрытыя для далучэння Беларусі да ўсіх пагадненняў і рашэнняў, прынятых у межах другога этапу фармавання Мітнага саюза», — цытуе Путіна РИА Новости.

Прэм'ер РФ таксама паведаміў, што Расія і Казахстан дамовіліся ўвесці ў дзеянне 1 ліпеня іншыя міжнародныя дамовы, што прымаюцца ў метах развіцця палажэння Мітнага

спадзяюся, у гэты ж момант дакументы падпіша, і мы будзем рухацца ў трохбаковы фармаце. Калі не адбудзеца далучэнне, будзем рухацца ўдваіх», — заявіў кіраўнік расійскага ўрада.

То бок, па меркаванні Расіі і Казахстана, Мітны саюз тармозіць выключна Беларусь. Але Беларусь не збіраецца здаваць свае пазіцыі.

Як паведаміў у Парыжы першы віцэ прэм'ер урада Беларусі Уладзімір Сямашка, афіцыйны Мінск увязвае стварэнне Мітнага кодекса ў рамках Мітнага саюза Беларусь, Казахстана і Расіі з адменай уведзенага ад 1 студзеня 2010 года расійскага экспартнага мыта на нафту і нафтапрадукты.

«Падпісанне Мітнага кодекса павінна быць увязана з адменай мыта на нафту і нафтапрадукты. Адмена гэтага мыта для Беларусі — гэта наша жалезабетоннае патрабаванне», — сказаў Сямашка. «Калі б расійскі бок пагадзіўся адміністрація мыта хаяць ад 1 студзеня 2011 года, беларускі бок удзельнічаў бы ў пе-

такім чынам, галоўнае для нас — не гроши, не выгоды, датычныя Мітнага саюза, а такія абстрактныя рэчы, як «павага да народа і дзяржавы». Адзіна пытанне — хто будзе выміраць ступень павагі да народа? Ці будзе ў нас рэферэндум з пытаннем: «Як вы лічіце, ці паважае Расія беларускі народ?» Хутчэй за ўсё, такога рэферэндуму не будзе, а Аляксандр Лукашэнка будзе карыстацца вядомым прынцыпам: «Дзяржава — гэта я».

А tym часам у Беларусі расце пратэст аўтамабілістў. Па-першое, пакуль не вызначана, ці буде ўводзіцца мітны пошліны на аўто, якія плацаваліся з 1 ліпеня. Аўтагандляры дагэтуль знаходзяцца ў «падвешаным» стане. Самі кіроўцы абураныя коштамі на паліва.

З пачатку года бензін стаў даражэйшы на 15 працэнтаў, па меркаванні ўдзельнікаў акцыі, без бачных на тое прычын. «6 мільёнаў тон бязмытнай нафты для ўнутранага ўжытку, якія краіна атрымлівае ад Расіі, павінны прадавацца аўтамабілістам на нізкіх цэнах. Тлумачыць падвышэнне коштату на бензін расійскім пошлінамі нельга, бо ёсьць квота для ўнутранага ўжытку», — лічаць арганізатары кампаніі.

Дарэчы, некаторыя СТА сталі праноўваць зніжкі ўдзельнікам акцыі на 5-10 працэнтаў.

А наперадзе — прэзідэнцкія выбары. І праз гэтыя выбары «стоп-бензіншчыкі» абавязкова ўзгадаюць Аляксандру Лукашэнку павышэнне коштату на паліва.

Тым часам прэзідэнцкая кампанія набірае абароты. 1 чэрвень на пасяджэнні Рады «Беларускага незалежніцкага блоку» была зацверджана працэдура абрання адзінага кандыдата. Прайшла працанова, ад БНФ. Паводле гэтай працановы, ацэнку кандыдата будуць рабіць калегії выбараць, якія мяркуеца стварыць ва ўсіх абласцях краіны і Мінску. Калегії будуць створаныя з ліку рэгіянальных актыўістў арганізацый, якія вылучаюць сваімі кандыдата. Канчатковая ж вынікі падвядзе падліковая камісія, у якую ўйдзець па адным прадстаўніку ад усіх суб'ектаў БНФ.

Але, здаецца, што пераможа той, хто паабяцае захаваць сёняшнія мітныя пошліны на аўто і знізіць кошт бензіну.

Афіцыйны Мінск увязвае стварэнне Мітнага кодекса ў рамках Мітнага саюза Беларусь, Казахстана і Расіі з адменай уведзенага ад 1 студзеня 2010 года расійскага экспартнага мыта на нафту і нафтапрадукты

кодекса: «Намі сёння падпісаны адпаведны міжнародны дагавор, які дае магчымасць рухацца да больш глыбокай інтэграцыі, калі спатрэбіцца, надвухбаковай аснове. У падпісаным намі дакументе вызначаны парадак прыменення на двухбаковай аснове ўсёй дагаворна-прававой базы другога этапу Мітнага саюза».

Гаворачы пра Беларусь, Путін заявіў: «Мы прымаем да ўвагі рознагалоссі з Беларуссю, што засталіся ў частцы парадку выплаты вывазных мітных пошлін, у тым ліку на сырную нафту, нафтапрадукты, і негатыўнасць беларускіх колег увесці раней узгодненіем мітныя пошліны і пайсці на ўвядзенне ў дзеянне другога этапу Мітнага саюза з 1 ліпеня».

Путін таксама заяўліў, што Расія і Казахстан буде ўваходзіць у СГА ўдваіх, калі Мінск не дастыгнётца да дагавору Мітнага саюза. «Як толькі Беларусь у сябе ўнутрыправавыя працэдуры закончыць узгадняць,

рамавах 28 мая і падпісаў бы Мітны кодекс. Але расіяне не пагадзіліся», — адзначыў ён.

Беларускі ж кіраўнік заняў у гэтым пытанні ўвогуле ірацыянальную пазіцыю. Ён звязвае Мітны кодекс не з выключна эканамічнымі, а з маральнімі пытаннямі. На сустрэчы з першым намеснікам старшыні ўрада Расійскай Федэрацыі Ігарам Шувалавым Аляксандру Лукашэнка заяўлі: «Мы хаете б, каб ўсё было прыстойна і каб любыя нашы адносіны былі заснаваныя на раўнапрай і павазе... Калі мы гэта будзем бачыць, пойдзем на любыя кампрамісы, любыя ўступкі, якія можа, на нейкі прамежак часу буде ўсё і цяжкі, і адчуваць наўмысна для нас».

«Нават калі нам дзесяці будзе выгадна, але мы ўбачым ушчамленне нашых інтарэсаў і непавагу як да дзяржавы, так і да нашага народа, то мы на гэта, зразумела, не пойдзем», — сказаў Лукашэнка.

▼ ФІГУРЫ ТЫДНЯ

АЛЯКСАНДР РАДЗЬКОЎ

Міністру адукацыі Аляксандру Радзькову арганізавалі 31 мая «апошні званок». Акцыя прайшла побач з Міністэрствам адукацыі Беларусі ў Мінску. Каля дзесяці моладзевых актыўістў сталі ланцугом каля будынка і пачалі звінець у званкі для выпускнікоў. Тым самым яны хацелі паказаць, што міністру адукацыі трэба сыходзіць у адстаўку. Пры Радзькове быў ліквідаваны профільныя класы, паменшылася колькасць гадзін выкладання замежных моў, выкінутыя са школьнага курса прадмет «Сусветная мастацкая культура». Апроч таго, узделнікі акцыі адправілі заяву з патрабаваннем адстаўкі Аляксандра Радзькова на імя міністра, то бок самога Радзькова, у Міністэрства адукацыі. Аляксандар Радзькоў быў прызначаны міністром адукацыі ў жніўні 2003 года. За час працы на пасадзе міністра неадндычы хадзіў чуткі пра яго магчымую адстаўку. Але чыноўнік пакуль трымаецца за свой міністэрскі партфель.

Акрамя адукацыі, спадар Радзькоў займаецца і грамадскай дзеянасцю, ці ідэалагічнай, каму як бліжэй, — ён ачольвае РГА «Белая Русь», што выступае ў падтрымку кіраўніка дзяржавы.

МІХАІЛ ЗАХАРАЎ

Федэрацыя хакея Беларусі («Юнацтва») назвала Міхаіла Захараўа трэнерам года. У заслугах трэнера — перамога клуба ў рэгулярным чэмпіянаце, плэй-оф, другое месца ў фінале Кантынентальнага кубка, а таксама заваяванне кубка краіны.

Міхаіл Захараў праславіўся пасля шэрагу скандальных заяў падчас Алімпіяды ў Ванкуверы. На зімовай Алімпіядзе нацыянальная зборная нашай краіны заняла 9-е месца. Пасля завяршэння турніру заўялятараты запатрабавалі адстаўкі Захараўа. Трэнер за апраўданні выдаў абсурдныя прычыны: «Умовы падрыхтоўкі да вырашальна матчу былі агіднымі. Спачатку ў распранальні не было крэслёў, а хакеістам даводзіліся хадзіць у грамадскі туалет, які знаходзіцца дзесяці 50 метрах. Затым запусцілі жаночую зборную Фінляндіі. Яны без усякага сораму хадзілі аголенымі. Ад нашых гульцоў іх затуляла толькі невялікая шырма. І ўсё гэта перад вырашальным матчам. Нашы хlopцы былі ў абурэнні, ламалі клюшкі», — крытыкаваў арганізатор беларускі трэнер. Мелі месца і неэтычныя выказванні Захараўа наконт узделу ў Алімпіядзе зборных іншых краін.

Захараў з'яўляецца асабістым сябрам Аляксандра Лукашэнкі, гуляе ў камандзе презідэнта, а таксама косіць (прынамсі, перад тэлекамерамі) траву ў рэзідэнцыі «Дразды» разам з набліжанымі да беларускага лідэра бізнесменамі.

Найлепшым варатаром Выканкам Федэрацыі хакея Беларусі прызнаў Міка Окса («Шахцёр», Салігорск), найлепшым абаронцам — Аляксея Баранава («Юнацтва», Мінск), найлепшым форвардам і найлепшым бамбардзірам — Аляксандра Мацярухіна («Юнацтва»), найлепшым форвардам абарончага плана — Аляксандра Усенку («Гомель»), найлепшым маладым хакеістам (да 20 гадоў) — Міхаіла Хараманда («Гомель»). Лепшым арбітрам назвалі Васіля Быкоўскага з «Віцебска», а лепшым стадыёнам экстраплігі «Бабруйск-Арэну».

ІВАН БАМБІЗА

мідж Беларусі як бульбяно-віцэ-прем'ер ураду Iwan Bambiza. Падчас абрэкавання праблемы сельскай гаспадаркі на сумесным пасяджэнні парламента віцэ-прем'ер заяўлі, што імпартаваць бульбу для Беларусі — учынак ганебны, і апраўдання яму няма. «Мы да васьмі мільёнаў тон выраблялем нашай традыцыйнай культуры. Можам і дзевяць, і дзесяць. Але на сённяшні дзень завозім бульбапрадукты: чыпсы, замарожаную бульбу, крухмал. У чым праблема? Мы не забяспечаны сучаснымі бульбасховішчамі. Іх адсутнасць прыводзіць да вялізных страт, фактычна да нерэнтабельнай вытворчасці гэтай прадукцыі. Страты могуць быць і 30%, і 50%, калі захоўваць бульбачку ў натуральных капцах. Будаўніцтва бульбасховішч — гэта той кірунак, які забяспечыць канкуренцізм нашу бульбачкі».

Прайшоўся Iwan Bambiza не толькі па бульбі, але і па гародніне, якую Беларусь (з процімай саўгасаў і аграгарадкоў) таксама імпартавае. «У нас расце і капуста, і спаржавая фасоля, і морква. Але чамусці практычна ва ўсіх крамах — марожаныя сумесі імпартанай вытворчасці. Гэта тая прадукцыя, якую мы маглі бы вырабляць самі. Гэта здаравае харчаванне», — расказаў парламентарыям віцэ-прем'ер, але калі ў краіне з'явіцца айчынная марожаная гародніна ў дастатковай колькасці, не паведаміў.

▼ НАВІНЫ ЭКАНОМІКІ

ПАКАЗЧЫКІ БУКСУЮЦЬ

Летась у Беларусі не былі выкананыя дзевяць асноўных паказчыкаў інавацыйнага развіцця краіны, прадугледжаных дзяржпраграмай на 2007–2010 гады.

Так, доля новай прадукцыі ў агульным аб'ёме прадукцыі прамысловасці склада 15,4% пры плане 17%. Доля інавацыйна-актыўных арганізацый без суб'ектаў малога прадпрымальніцтва склада 12% пры плане 22,5%, доля сертыфікаванай прадукцыі ў агульным аб'ёме прамысловай вытворчасці дасягнула 68,3% пры плане 69,5%.

Найбольш распаўсюджаным паказчыкам, які прымяняецца ў міжнародных парадыннях для харэктарыстыкі выдаткаў на даследаванні і распрацоўкі, з'яўляецца паказчык навука-містасці ВУП. Развітая краіны свету захоўваюць узровень гэтага індыкатара вышэй 2%. У Беларусі гэты паказчык захоўваецца на ўзроўні 0,8–0,7% ВУП.

Выкананне інавацыйнай праграмы раскрытыкаваў віц-прем'ер Беларусі Уладзімір Сямашка. «Асобныя праекты буксуюць, сарваны тэрміны іх рэалізацыі, — заяўіў на пасядженні презідіума Савета міністраў віц-прем'ер. — Неабходна прынесьці меры, каб поўнасцю выкананаць прынятую праграму інавацыйнага развіцця на 2007–2010 гады. Гэта надзвычай актуальнай пытанненне». Сёлета ў межах праграмы плануеца рэалізаваць 518 інвестыцыйных праектаў, пры гэтым да канца года ў эксплуатацыю павінна быць уведзена 399 новых вытворчасцей.

ЛІДЭРЫ ПА РОСЦЕ ЦЭН

Беларусь заняла сёмае месца сярод краін былога СССР па росце спажывецкіх цэн у студзені–красавіку 2010 года.

Пра гэта сведчыць праведзены БелАПАН аналіз дадзеных нацыянальных органаў статыстыкі. У першую пяцёрку ўрайшлі Малдова, дзе з пачатку года цэны павялічыліся на 5,8%, Украіна (4,4%), Арменія (4,2%), Кыргызстан (3,8%) і Казахстан (3,6%). Далей размясціліся Расія (3,6%), Беларусь (3,1%), Азербайджан (2,9%), Грузія (2,7%), Эстонія (2,4%), Літва (1,9%), Таджыкістан (1,8%) і Латвія (1,5%).

У красавіку цэны ў Беларусі павялічыліся на 0,7%. Па гэтым паказчыку краіна раздзяліла трэцяе месца з Казахстанам. У лідэрах аказаліся Арmenія (1,3%) і Латвія (0,9%). Летась Беларусь заняла другое месца сярод краін былога СССР па росце спажывецкіх цэн (10,1%; прагноз — 9–11%), у першым квартале 2010 года — дзевятае.

НЕПАТРЭБНАЕ АБСТАЛЯВАННЕ

Камітэт дзяржкантролю Гомельскай вобласці выявіў шматлікія парушэнні ў дзейнасці камунальнага даччынага ўнітарнага прадпрыемства «Рэчыцкі вінаробны завод».

У 2003 годзе прадпрыемства набыло лінію разліву алкагольнай прадукцыі ў сувенірную бутэльку коштам 23,4 млн рублёў, але яна не была ўстаноўленая і не эксплуатавалася па прызначэнні. Паводле заключэння Гомельскага цэнтра стандартызацыі, метралогіі і сертыфікацыі, лінія разліву не адпавядае дзеючым тэхнічным норматыўным прававым актам, а таксама санітарным правілам і нормам для выкарыстання ў асноўной вытворчасці.

З 2006 года прадпрыемства спыніла выпуск усіх відаў настоек, бо скончылася ліцэнзія. Вызвалілася адна лінія разліву, якая з 2008 года была закансервавана і не эксплуатавалася, у верасні мінулага года яе дэмантавалі і здалі на склад. У Камітэце дзяржкантролю прыйшлі да выніку, што належныя меры па выкарыстанні не занята гэта ў вытворчасці абсталявання ці яго продажу кірауніцтва не прымаля. Да таго ж кірауніцтва завода недастаткова ўвагі надае вывучэнню рынку збыту, асартыменту він, што прыводзіць да павелічэння выдаткаў. Цягам 2009 года і першага квартала гэтага года прадпрыемства зліло і паўторна перапрацавала 3 892,2 тысячи дал віна, выдаткі на яго перапрацоўку складаюць 15,3 млн рублёў. У красавіку на складах прадпрыемства знаходзіліся 869,9 тысячи дал віна на суму 39,6 млн рублёў са скончаным тэрмінам рэалізацыі, якія таксама будуць адпраўлены на паўторную перапрацоўку.

ГАНДАЛЬ У МІНУС

Адмоўнае сальда знешняга гандлю таварамі ў студзені–красавіку бягучага года складае 2 млрд 63,3 млн долараў. За аналагічны перыяд мінулага года гэты паказчык складаў 2 млрд 629,7 млн долараў.

У студзені — красавіку гэтага года аб'ём знешняга гандлю таварамі павялічыўся на 19,8% у параўнанні са студзенем — красавіком 2009 года і складаў 16 млрд 547,9 млн долараў. За гэты перыяд экспарт павялічыўся на 29,5% да 7 млрд 242,3 млн долараў, імпарт — на 13,2% (да 9 млрд 305,6 млн).

Адмоўнае сальда ў гандлі з краінамі СНД складае 1 млрд 996 млн долараў (у студзені — красавіку 2009 года — 2 млрд 709,4 млн са знакам мінус). Экспарт зрос на 51,6% да 3 млрд 772,1 млн долараў, імпарт — на 11% (да 5 млрд 768,1 млн). Аб'ём знешняга гандлю за студзень — красавік складаў 9 млрд 540,2 млн долараў (на 24,1% больш).

Знешнегандлёвы абарот з краінамі далёкага замежжа павялічыўся на 14,3% і складаў 7 млрд 7,7 млн долараў. Экспарт зрос на 11,8% да 3 млрд 470,2 млн, імпарт — на 16,9% да 3 млрд 537,5 млн. Сальда склалася адмоўнае ў памеры 67,3 млн долараў (за аналагічны перыяд — плюс 79,7 млн долараў).

Паводле БелАПАН

УКАЗ

СЕЦІВА Ў СЕЦІВЕ БЮРАКРАТЫ

Вольга ХВОІН

Беларускі інтэрнэт-карystальнікі спрабуюць давесці кірауніку дзяржавы, што рэгуляванне інтэрнэт-прасторы — справа не толькі абсурдная ў сённяшнім свеце, але і не выгодная.

У адкрытым лісце да Аляксандра Лукашэнкі з просьбай адмяніць падпісаны ім 1 лютага 2010 года ўказ № 60 «Аб мерах па ўдасканаленні выкарыстання нацыянальнага сегмента сеткі інтэрнэт» каристальнікі беларускага сегмента сеців заявляюць, што ўказ відавочна «сыры» і мае слабыя месцы.

Апынущца па-за законам

— праста

Аўтары ліста мяркуюць, што ўказ паўпłyвае на адток капіталу, бо міжнародныя кампаніі, а таксама бізнес, які не мае выразнай геаграфічнай прывязкі, будуць імкнучы перанесці актыўы за мяжу. Рэгістрацыя дробных аб'ектаў (e-mail, паддамены) запатрабуе затрат працы і часу. Указ знішчыць бясплатныя прафесійныя і аматарскія хостынгі ў Беларусі, якія даюць працоўныя месцы. «Бясплатныя хостынгі заўсёды былі адным з рухавікоў інтэрнэтызацыі масаў у Беларусі, у Pacii і свеце (narod.ru, uscoz.ru, blogspot.com і г. д.)», — падкрэсліваюць аўтары ліста. Апроч таго, яны канстатуюць, што з 1 ліпеня беспарольныя Wi-Fi крапкі будуць па-за законам, бо немагчыма прaverыць пашпартныя дадзенныя тых, каго не бачыш. А, каб працягнуць аказанне паслуг, спартрэбіцца ліцэнзія. Больш таго, абсурдна, але факт, што з 1 ліпеня дазвол пакарыстацца вашай хатнім Wi-Fi сеткай сябру ці знаёмаму становіщца па-за законам.

Пад зваротам да кірауніка дзяржавы падпісалася ўжо больш за тысячу чалавек. Для збору подпісаў у сеціве створаны адмысловы сайт, на ім сабраная інфармацыя, датычная беларускіх новаўядзенняў у сферы рэгулявання інтэрнэту. Яго стваральнікі падкрэсліваюць, што палітычнай падаплёткі гэтая ініцыятыва не мае.

За рэгістрацыю сеціўных ресурсаў дзяржава вызначыла пла-

плюс падатак на дабаўленую вартасць, то бок 16 800 рублёў. Дакладная пазіцыя дзяржавных органаў у адносінах да інфармацыйных інтэрнэт-ресурсаў, сетак і сістэм, якія неабходна рэгістраца, будзе абвешчана ў бліжэйшы час, да моманту заканчэння рэгістрацыі ресурсаў — 1 ліпеня — ужо не зменіцца.

З гэтага ж тэрміна ўсе сайты беларускіх юрыйдичных асабоў і індывідуальных прадпрымальнікаў, у тым ліку і сайты дзяржаўных арганізацый, праз якія рэалізуюцца тавары, праца, паслугі на тэрыторыі Беларусі, павінны быць фізічна перанесены на тэрыторыю Беларусі. Акрамя таго, беларускі хостынг-правайдэр не будзе мець права выкарыстаць для аказання паслуг па хостынгу серверы, якія знаходзяцца на тэрыторыі іншых дзяржаў. Замежным хостынгам могуць карыстацца толькі прыватныя асобы, калі пры дапамозе сваіх саітаў яны не аказываюць нейкіх паслуг, не рэалізуюць тавары і гэтак далей.

Інтэрнэт-карystальнікі ча-каюць першых вынікаў права-прымяняльнай практикі рэгулявання інтэрнэту і пазбягаюць дэталёвых прагнозаў. «Пакуль складана гаварыць, як паўпłyвае новаўядзенне на байнэт. Но нават не вядома, што канкрэтна закране заканадаўства, — гаворыць дырэктар кампаніі «Інтэрнэт-маркетынг» Аляксандар Мельнікай. — Інтэрнэт развіваецца, і ўсё ж мусіць быць заканадаўства, якое яго рэгулюе, але паглядзі на прававую практику. Пытанне хутчэй у размытасці фармуліравак, недасканаласці вызначэнняў. Вось з гэтым распрацоўшчыкі закона мусяць разабрацца. Увогуле, я не думаю, што мусяць складанасці з рэгістрацыяй юрыйдичных асабоў».

У красавіку Саўмін прыняў шэраг пастанов, што мусяць растлумачыць указ № 60, у пры-ватнасці пастанову № 644 ад 29 красавіка «Аб некаторых пытаннях удасканалення выкарыстання нацыянальнага сегмента глобальнай кампутарнай сеткі інтэрнэт», пастанову № 646 ад 29 красавіка «Аб некаторых пытаннях удасканалення выкарыстання нацыянальнага сегмента глобальнай кампутарнай сеткі інтэрнэт», пастанову № 646 ад 29 красавіка «Аб унісені змяненняў і дапаўненняў у Правілы аказання паслуг электрасувязі» і іншыя.

Танны інтэрнэт-гандаль знікне

З 1 чэрвеня ў Беларусі пачалася рэгістрацыя ў Гандлёвым рэестры юрыйдичных асабоў і індывідуальных прадпрымальнікаў, якія займаюцца рознічным гандлем праз інтэрнэт-крамы. Суб'екты гаспадарання мусяць на працягу месяца звярнуцца ў рэгіструючы орган. За паслугу, якая зблішага выглядае надуманай, дзяржава атрымае немалыя грошы ў бюджет. Так, на тэрыторыі Мінска максімальная стаўка адзінага падатку складае 1,23

млн рублёў у месяц. Прымяняецца яна да тых прадпрымальнікаў, якія гандлююць праз інтэрнэт аўта- і мотатранспартам. На вопратку са скury стаўка складае 920 тысяч рублёў, мэблю, бытавую тэхніку, кампьютеры, мабільныя тэлефоны, парфумерна-касметычныя тавары, будматэриялы — 530 тысяча, мяса, птушку, каўбасныя вырабы — 440 тысяч, хлеб, хлебабулачныя вырабы, малако і малочную прадукцыю — 200 тысяч рублёў.

Па інфармацыі ўпраўлення кантролю за індывідуальнымі прадпрымальнікамі і фізічнымі асабамі інспекцыі Міністэрства па падатках і зборах, у Мінску маштабы інтэрнэт-гандлю не саступаюць гэтай жа дзейнасці ў стацыянарных аб'ектах. Выручка ПП ад рознічных продажаў праз інтэрнэт у сярэднім у 1,5–3 разы перавышае выручку ПП, якія працуюць у стацыянарных крамах. Апошняя плаціць адзінага падатку, незалежна ад колькасці інтэрнэт-крам. То напрошваецца думка, што ўлады простираюць гэту вольную бізнес-прастору. Сярод уладальнікаў інтэрнэт-крамы ёсць і такія, хто прынцыпова вырашыў адмовіцца ад рэгістрацыі. «Сайт нашай арганізацыі знаходзіцца ў даменнай зоне «org», і гэтага ўжо дастаткова, каб патрапіць у катэгорыю парушальнікаў новага закону. Аднак мы прынцыпова не збіраемся пераплачваць грошы за дарагі дамен «by» і дарагі няякія хостынг на беларускіх пляцоўках, — гаворыць уладальнік фірмы, што гандлюе аргтэхнікай. — Такі пераход тэрарэтычна быў бы магчымы пры наяўнасці бюджетных прапланоў на беларускіх хостынгавым рынку, але іх няма і ў нашай краіне аб'екты ўнаўма быць не можа. Да таго ж, гэты закон непрафесійна пашыты грубымі ніткамі на карысць манапалістаў айчыннага IT-рынку і асабліва людзей у пагонах».

Ці закрануць шарагавага пакупніка праблемы ўладальнікаў інтэрнэт-крамаў? Інтэрнэт-гандаль развіваецца за кошт зручнасці, аператарыўнасці і, не ў апошнюю чаргу, больш танных коштаў, чым у звычайных крамах. Уладальнікі гандлёвых сайтаў не вымушаны плаціць за аренду памяшкання, маюць звычайна невялікі штат, то бок накладных расходы — мінімальныя. У выніку і кошт тавару быў меншы. Натуральная, падатковая зборы будуць уключаны ў цану тавараў, так што аматарам інтэрнэт-шопінгу варты рыхтавацца да росту цэн. Прадпрымальнікі з невялікім абаротам паспрабуюць застасцца ў ценю, але гэта створыць урадлівую глебу для дзейнасці кантрольных органаў ды прымяняння штрафных санкцый.

▶ ПРАВЫ ЧАЛАВЕКА

ЗАКОН ШТО ДЬШЛА

Вольга ХВОІН

У беларускай судовай практицы наспявае прэцэдэнт, калі за нанесеня матэрыяльныя страты мусіць адказваць не абвінавачваючы, а яго родныя.

На разглядзе суда Смалявіцкага раёна Мінскай вобласці знаходзіцца іск гаспадароў дома ў вёсцы Прылепы (каля 20 кіламетраў ад сталіцы), якія спрабуюць даказаць, што ў Беларусі няма прававой базы, каб пазбаваць маёмысці родзічаў асуджанага чалавека і такім чынам кампенсаваць нанесеняя страты. Гісторыя гэта цягнецца не першы год і мае за сабой, як цяпер прынята казаць, спецыфічны background.

Суд

У красавіку 2009 года суд Фрунзенскага раёна Мінска разгледзеў крымінальную справу, якую ініцыявала стацічная прокуратура з падачы кірауніцтва ААТ «Белзнешэканамбанк». Былога кіраўніка Мінскага аддзялення № 5 ААТ «Белзнешэканамбанк» Уладзіміра Сухарукава суд прызнаў вінаватым у здзейсненні злачынства паводле ч. 3 арт. 424 Крымінальнага кодэкса Беларусі — злouжыванне службовымі паўнамоцтвамі, якое пацягнула за сабой цяжкія наступствы.

Паводле расцення суддзі, Сухарукаў падчас выдачы і суправаджэння крэдытаў злouжыванне службовай пасадай, чым нанёс шкоду банку на суму амаль 3 мільярды рублёў. За гэта кіраўніка крэдытнага аддзела Мінскага аддзялення № 5 ААТ «Белзнешэканамбанк» пакаралі пяццю гадамі пазбаўлення волі. На момант завядзення крымінальнай справы ў лютым 2008 года Уладзімір Сухарукаў ужо больш за год як не працаваў у банку. Рэдакцыя не бярэ на сябе ролю рэзвізора судовага вердыкту, аднак некаторыя моманты справы ўсё ж варта агучыць, каб чытач меў уяўленне, з якімі акаличнасцямі праходзіў працэс.

Адвакат Сухарукава ў скаргах на расценне суда звяртаў увагу на наступныя моманты: якую ж выгоду меў кіраўнік аддзялення банка, калі на ўмовах узаемнасці нічога не атрымаў ад займальнікаў крэдытаў і ў матэрыялах справы не было ніводнага доказу такіх фактав? Падчас працэсу сведкі па справе — супрацоўнікі крэдытнага аддзела і аддзела працавай і кадравай работы Мінскага аддзялення № 5 ААТ «Белзнешэканамбанк» заяўлі, што следства аказвалася на іх ціск, і адмовіліся ад ранейшых паказанняў. Апроч таго, крэдыты, па якіх была заведзеная крымінальная справа, неаднаразова правяраліся канцролюючымі органамі і падчас працы Сухарукава, і пасля яго звольнення. Ніводная з гэтых праверак не выявіла факты па-

рушэнняў у працэдуры выдачы крэдытаў ды іх суправаджэнні.

Абарона канстатавала і тое, што тэрмін іскавай даўнасці на момант завядзення крымінальнай справы скончыўся. Паводле Працоўнага кодэкса, для звароту найманіка ў суд па пытаннях спагнання матэрыяльных страт, нанесеных работнікам, вызначаны тэрмін у адзін год са дня выяўлення ўрону. Крымінальная справа ў адносінах да Сухарукава была заведзеная па заяве банка ў лютым 2008 года. У праваахоўныя органы з прэтэнзіямі, што супрацоўнік крэдытнага аддзела нанёс шкоду працаадаўцу, банк звярнуўся ў 2007 годзе, а цяперашні кіраўнік Мінскага аддзялення № 5 ААТ «Белзнешэканамбанк» Таратухін засведчыў, што, калі заступаў па пасаду ў 2006 годзе, то рэзвізія выявіла страты па крэдытах.

Але ж іск у суд на спагнанне ўрону быў пададзены толькі ў сакавіку 2009 года. Чаму ўвесь гэты час банк не даваў ходу справе — застаецца нявысветленым пытаннем. Памылкова было б думачыць, што юрысты банка не ведалі пра тэрміны іскавай даўнасці і тым самым падпісаліся пад сваёй некампетэнтнасцю. Суд не дапусціў у якасці сведкі эксперта МУС, які рабіў ацэнку дзеянняў Сухарукава і прыйшоў да выисновы, што ён не нанёс ўрону банку.

Увагу ва ўсёй гісторыі прыцягвае момант, звязаны з пакрыващым стратай, быццам бы нанесеных Сухарукавым банку. А дакладней, настойлівае, з якой банк спрабуе забраць дом не непасрэдна ў Сухарукава, а ў яго родных.

Звадка вакол дома

Яшчэ на стадыі папярэдняга расследавання ў лютым 2008 года прокуратура горада Мінска, каб заўбяспечыць на будучае грамадзянскі іск і магчымую канфіскацыю маёмысці, наклала арышт на дом у вёсцы Прылепы Смалявіцкага раёна, які быццам бы належаў Сухарукаву. Аднак выявілася, што жыллё належыць цёшчы Сухарукава Ларысе Севярніку, і дом гэтых яна выкупіла ў зяця яшчэ ў 1999 годзе, задоўга да распачатай крымінальнай справы.

Жонка Сухарукава — Алена — патлумачыла, што будаўніцтва сям'і распачала ў 1990-я гады. «Мы ўзялі крэдыт на будаўніцтва, аддаваць яго было проста, бо інфляцыя мела дзікія характар. Многія пабудаваліся ў той час, бо быті спрыяльныя ўмовы, — расказвае перадгісторыю Алена Сухарукава. — Але давесці да ладу дом так і не змаглі. Тады маі маці прапанавала выкупіць у нас дом, бо хацела жыць па-за горадам. У 2003 годзе яна прадала сваю кватэрку ў цэнтры Мінска, і на атрыманыя гроши было завершана будаўніцтва. Канешне, дом не малы, выглядае някепска, але ніяк непасрэдна нам не належыць. Гэта маёмысці маёй маці, там ёсьць пакой, дзе жыве з дзецьмі яе сын, калі наведвае ўніверсітэт. Мы з мужам і сынам жыті ў непрыўтызаванай кватэрке ў сталіцы».

Натуральная, нерухомасць пад Мінском — прынадная і дарагая па цяперашніх коштас. Ці не гэтым і спакусіліся ў банку? — задаеца пытаннем Алена Сухарукава.

Пасля таго, як на дом быў накладзены арышт, яго ўладальніца

пачала аспрэчваць гэта расценне. Гарадская і Генеральная прокуратура разбраліся са скаргамі ўласніцы, вывучылі дакументы, апытаўлі сведак і ўрэшце праз падгады прыйшлі да выисновы, што дом і напраўду належыць не абвінавачванаму, а Ларысе Севярніку, і з пацвярджэннем уласніцтва таксама ўсё ў парадку. Сям'я супакоілася. «Мы былі ўпэўненыя, што адстаялі праўду, дом быў у нашым распараджэнні, мы маглі бяго перапісаць на іншага чалавека, перапрадаць, зрабіць ўсё, што заўгодна. Да таго ж было расценне прокуратуры, якое пацвярджала, што мы маем рацю. Мы не маглі і падумашь, як будуць разгортвацца падзеі далей», — абураеца Алена Сухарукава.

У студзені 2009 года за подпісам першага намесніка старшыні праўлення банка ў суд Фрунзенскага раёна было накіраванае хадайніцтва, у якім банк зноў прасіў накласці арышт на той жа дом (падкэрслім, прокуратура зняла з яго арышт пайгона таму). Заява, падрыхтаваная юрыстам банка, мела фактагічную памылку, вакол якой і закруцілася па-новому справа. У хадайніцтве гаварылася, што Ларыса Севярніку засведчыла, што дом фактычна належыць яе зяцю (аднак у матэрыялах справы такіх паказанняў не было, і юрыст банка гэта ведаў), ацэнка маёмысці (толькі вонкавая) паказала, што дом быў пададзены па заніжанай кошце, і дамова куплі-продажу ад 18.03.2008 года была складзеная для выгляду, каб у далейшым немагчыма было забраць нерухомасць у якасці кампенсацыі страты.

Яшчэ раз вернемся да падзеі адзінцаўшчыніцтваў даўнасці: дом быў пададзены не ў 2008-м, а ў 1999 годзе. Калі спадарыня Сухарукава звярнулася ў рэдакцыю, яна прадставіла не толькі шэраг судовых скарг, але і дакументы, якія пацвярджалі факт куплі-продажу нерухомасці. Натуральная, такім ж дакументамі валодае і юрыдычная служба банка. Дык для чаго юрист указаў у хадайніцтве памылковую дату здзелкі? Здзіўляе і тое, што суд стаў на бок банка, хаця памылка ў хадайніцтве абсалютна недарэчна і кідаецца ў вочы. Важна і тое, што паводле вердыкту суда, Уладзімір Сухарукаў хоць і быў прызнаным вінаватым у нанесені страты банку, але даказаць яго асабістую выгоду абвінаваўчы бок не змог. Таму пакаранне не прадугледжвалася канфіскацыю маёмысці. Валтузня вакол дома ў Прылепах — выключна ініцыятыва ААТ «Белзнешэканамбанк».

Ці блізка да праўды

31 мая ў судзе Смалявіцкага раёна Мінскай вобласці разгледзеўся грамадзянскі іск Сухарукавых, якія ў чарговы раз спрабуюць даказаць, што права ўласніцтва на дом у Прылепах належыць Ларысе Севярніку. Суд апытаў сведак, суседзяў, якія пацвердзілі, што ў доме да 2006 года працавала цёшча Сухарукава са сваім мужам. А сам Уладзімір Сухарукаў з жонкай пераехаў ў Прылепы толькі ў 2006 годзе, калі Ларыса Севярнік цяжка захварэла. Гэтаму ёсьць і пацверджанні ў выглядзе выпісак з гісторыі хваробы жанчыны і эпікрайзу.

На працэсе зноў уздымалася пытанне нездаровай увагі банка да нерухомасці. Так, адна з суседак Ларысы Севярнік апазнала юрыста банка Гудкоўскага Аляксандра, які ў маі гэтага года прыязджаў у Прылепы пад выглядам супрацоўніка Генпрокуратуры (нават з адпаведным пасведчаннем) ды распытаў іх наkon таго, што з сябе ўяўляе сям'я Сухарукавых. На гэта юрист заяўві, што насымрэч наведваўся ў Прылепы з мэтай «разгаварыць суседзяў», а памылку ў даце здзелкі куплі-продажу ў хадайніцтве аб накладзенні арышту на дом называў «чалавечым фактарам, апіскай».

Суддзя вырашыла чакац вердыкту генеральнай прокуратуры па нагляднай скарзе па справе Сухарукава. Таму, верагодна, расценне суда будзе агучанае ў сярэдзіне ліпеня. Сям'і застаецца толькі працягваць змагацца з «чалавечым фактарам» юрыста ААТ «Белзнешэканамбанк».

Калі суд Смалявіцкага раёна Мінскай вобласці стане на бок банка, то Беларусь зайдзе судовы прэцэдэнт, калі блізкія вымушаны адказаць за правіннасці сваіякоў. А закон хоць і ёсьць, ды ніяк не абаране ѹх праваў. Варыянт значна горшы за вядомую народную мудрасць, што без паперчыны тыніх. Выяўляеца, што не проста з паперамі, а нават з дакументамі, якія маюць юрыдычную сілу, даказаць праўду бывае вельмі не проста.

ЮБІЛЕЙ

ДУМКАЙ – У БОНЕ, ДУШОЮ – ДОМА

ДА 80-ГОДЗЯ УЛАДЗІМІРА САКАЛОЎСКАГА

Васіль ЯКАВЕНКА

**Чалавечы век высокі, і я
думаю, акідваючы ўнутраным
зрокам увесь ягоны шлях
пражты, асветны і светлы:
«А ўсё ж не дарэмна ягамосць
з'явіўся на нашай зямлі!
Упартай працай, творчай
рупнасцю ўзяў усё тое, што яму
цяпер належыць».**

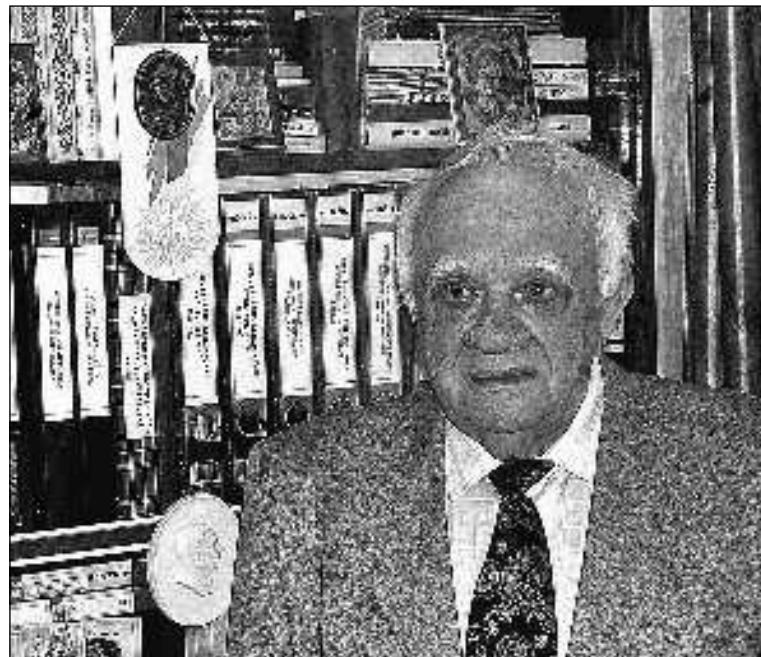
Дый бацькі — бацькі спрычыніліся... Свой імпэт перадалі. Найперш — Лявон Сакалоўскі, вясковы інтэлігент, актыўны дзеяч ТБШ, змагар за сваю беларускую прысутнасць на беларускай зямлі — акурат на Слонімшчыне. Як і маці Аляксандра з рэдкім і адмысловым прозвішчам — Славута, запраўская гаспадыня. Спалучыўшы свае жыцці, яны далі свайму сыну Уладзіміру добрыя духоўны падмуркі для ўзлёту.

Уладзімір вывучыў ў Гродна на факультэце замежных моў і стаў працаўца настаўнікам, а неўзабаве здолеў і дырэктарам сярэдніх школ у Мастоўскім раёне. Малады, прыгожы, з пранікнёным позірком вачой, ён любіў вучняў, сваю працу, глыбей спазнаваў жыццё і свой родны кут, шкадаваў яго сыноўнай шкадобай. Разам з тым неспадзеўна і назаўжды сэрцам яго завалодала настаўніца Галіна Лукашык, абыходлівая, датклівая асока, і вось ужо 55-ы год крохаць яны па жыцці разам. У іх склалася б, напэўна, звычайная прыстойная сям'я, і была б яна і самадастатковай і нават шчаслівай у рамках сонечнай савецкай рэчаіснасці, калі б не такая вось акалічнасць.

***

У 1962 годзе Уладзімір Лявонавіч быў накіраваны працаўца перакладчыкам у ГДР. Калі ж там ён агледзеўся, то страціў спакой — вельмі ўразіла і азадачвала, што немцы не мелі анікага ўяўлення пра Беларусь, пра жыццё і культуру беларусаў. Тым часам па радкіх публікацыях пра дзеячаў беларускай культуры 1920-х гадоў (тыя публікацыі і практывіваліся ў газетах і часопісах, што паступалі з ФРГ), запікаўленаму беларусу трапіла на вока розніца ў асвятленні іх дзеянасці. Сустрэчы і размовы з нямецкімі славістамі Норбертам Рандавым падштурхнулі Уладзіміра Сакалоўскага да пошуку ў бібліятэках ГДР матэрыялаў пра Беларусь. Яму карцела паведаміць на радзіму, як і што пішуць пра нас іншаземцы.

Нямецкія крываці паказвалі на іншыя, часам зусім процілеглыя адносіны да падзеяў і ацэнкі асоб мінлага, і гэта яшчэ больш заінтрыгавала даследчыка, якім Уладзімір незнароў стаў. Было адчуванне, што ён патрапіў на скарб. Але ж неўзабаве ад сваіх прыяцеляў, блізкіх да афіцыйных

структур у Мінску, даведаўся, што ў СССР, куды ўваходзіла яго радзіма, ягонымі пошукамі мала зацікаўленыя, і тады ён ззвіў свае даследаванні да літаратурнай разнаўчай і больш аддаленай ад падпілкі тэмы «Беларуска-нямецкая літаратурная сувязі паслявяднага часу. 1945–1985». Замест яе была зацверджана тэма «Беларуская літаратура ў ГДР».

Меліся цяжкасці з публікацыямі. Так, «Энцыклапедыя літаратуры і мастацтва Беларусі» замовіла мне артыкул пра публікацыю Станіслава Станкевіча «Праўдзівы і сфальшаваны Янка Купала (1892–1942)», які ў ФРГ быў надрукаваны на трох мовах: беларускай, нямецкай і англійскай. Аднак жа мой допіс на старонках энцыклапедыі не з'явіўся. Тое самае стала і з артыкуулам пра Васіля Быкава «Успрынняце і інтерпрэтацыя творчасці Васіля Быкава на Захадзе», які быў напісаны для «Навукова-рэфератыўнага бюллетэня. Зарубежная літаратура». Нават у Інстытуце літаратуры, калі я напісаў становічны каментар пра дзеянасць Р. Абіхата ў час першай нямецкай акупации, то ён быў заменены высокайдайнім допісам іншага навуковага супрацоўніка.

Па ініцыятыве сакрэтнага аддзела пры АН БССР мне быў забаронены выезд у Каленгаген для ўдзелу ў Міжнародным сімпозіуме ЮНЕСКА «Культурныя сувязі скандынаўскіх і славянскіх краін у XIX і XX стагоддзях» (Каленгаген, 1984), дзе я павінен быў выступіць з дакладам «Да разыпцыі скандынаўскіх літаратурнаў Беларусі».

***

Цяпер я шкадую, што напачатку гэтых нататак пра свайго калегу і прыяцеля ахарактарызаваў ягоны шлях як бы нічым не азмрочаным — «светлым». Справа ў тым, што ў першыя ж гады пасля страшнай і лютай вайны здавалася, што шчасцейка свеціць кожнаму ў хату. Аднак на справе было далёка не так. Тому і нашаму даследчыку міжнародных культурных сувязей Уладзіміру Лявонавічу Сакалоўскому давялося доўгі час блытацца, шукаючы выісці з цянётаў савецкага раю.

Скажы, чалавечы, які ж перыяд у тваім няпростым занятуку быў найбольш спрыяльны?

«Добрым і плённым быў час, калі загадчык Славістычнага семінара Бонскага ўніверсітэта прафесар Ганс Ротэ прапанаваў мне выкананьці пад яго кіраўніцтвам праект «Беларусь і Нямецчына. Інтэлектуальная-культурная адносіны (1914–1941)». Праца над тэмай пачалася са збору дакументаў і матэрыялаў, што дало мне можлівасць на працы амаль дзесяці гадоў актыўна працаўца ў важнейшых нямецкіх архівах. Былі знайдзены многія тысячы каштоўных дакументаў. Акрамя таго, у бібліятэках Германіі ўдалося выяўвіць шмат неабходнага і цікавага па сувязях Беларусі і Германіі. Першы этап пошукаў працы быў закончаны выданнем на нямецкай мове «Бібліографіі» (Bibliographie. Weissrussland und Deutschland. Geistes- und Kulturbeziehungen 1914 und 1941). Гэта аўтамнае выданне на 332 старонках, якое ўтрымлівае 3694 бібліографічныя адзінкі па многіх галінах сумесных дачыненняў: у культуры, гісторыі, палітыцы і эканоміцы.

Скажы, чалавечы, чаму на Захадзе да гэтага часу ў чалавечую свядомасць яшчэ не ўвайшло, што Вялікае княства Літоўскае — калыска беларускай нацыі і культуры?

«Так, сапраўды, тэндэнцыя атаясамлівання Літвы з Вялікім княствам Літоўскім як у Нямецчыне, так і ў іншых краінах Захаду ёсць. Але ж далей бойней яна страчвае да сябе давер. Апошняе даследаванні ў самой Нямецчыне прафесараў Г. Ротэ, Ф. Шольца, Г. Адрыані, а раней яшчэ Концэ, Майера і Брукнера, што засноўваючы на вывучэнні старажытных крываці, сведчаць пра адыхад ад гісторычнай бязглаздзіцы. Пра што я неаднаразова нагадваў у сваіх артыкулах і даследаваннях.

«Так... Сусветнавядомы даследчык Аляксандар Брукнер яшчэ ў 1886 годзе прааналізаў выдатны помнік старажытнай беларускай культуры і гісторыі «Кодэкс місцланеус з бібліятэкі графа Рачынскага ў Познані», напісаны каля 1580 года. Брукнер вызначыў крываці перакладу, зрабіў даволі падрабязную характарыстыку яго мовы і пераканана пісаў: «...важнейшыя характэрныя рысы мовы («Кодэксу») у гуках, формах і словах — беларускія, якія пасрэднічаюць паміж мала- і вялікарускімі, аднак ні з першымі, ні з другімі не супадаюць: калі б спатрэбілася, то можна было бы толькі на аснове гэтага помніка пераканаўча даказаць самастойнасць беларускай мовы».

Брукнер называў і характэрныя асаблівасці беларускай літаратурнай мовы, што існавалі ўжо ў XVI стагоддзі, — гэта поўнае вызваленне ад залежнасці царкоўнаславянскай мовы не толькі ў галіне лексікі, але і марфалогіі, ад многіх лексічных паланізмаў.

Тое, што зроблена за адно жыццё Уладзімірам Сакалоўскім, уражвае, радуе, выклікае ўздзячнасць. Я ведаю, што гэта яшчэ не ёсць, і на стале ляжыць шмат чаго незавершанага, працяёмкага і пры়ящагальнага. Тому жадаю табе, дарагі чалавечы, моцы ў целе і парадку ў думках і сачыненнях. Далейшага плёну!

7 ЧЭРВЕНИЯ, ПАНЯДЗЕЛАК

- Новы Час**
- 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55 Навіны.
06.05, 07.10 «Добрыя раніцы, Беларусь!». 07.05, 08.10 Зона X.
07.30, 08.15, 11.50 Дзяліцце жыццё.
08.20 У свеце матарау.
08.50 Выпускны іспыты па матэматыцы, па рускай і беларускай мовах за першыяд навучання на ўзроўні агульных сярэдніх адукцыі ў агульнаадукатычных установах.
09.05 Nota Bene.
09.35 Здароўе.
10.05 Жаночае ток-шоу «Жыццё як жыццё».
11.05 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».
12.10 Фільм-казка «Папялушка» (СССР).
13.45 «OFF STAGE LIFE».
14.05 Дак-біяграфічны цыкл «Мая праўда».
15.15, 19.15 Навіны рэгіёна.
15.25 «Уласнай персонай».
15.55 «Культурныя людзі».
16.25 Серыял «Агульная тэрапія» (Расія).
17.25 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».
18.20 Відэофільм АТН «Прабач міне».
18.50, 00.40 «Зона X». Крымінальная хроніка.
19.25 «КЕНО».
19.35 Арэна.
19.55 Ток-шоу «Ход у адказ».
21.00 Панарама.
21.55 Вострасюжэтны серыял «Адчайнія хатнія гаспадыні-4» (ЗША).
22.55 Шоў зорак сусветнай гімнастыкі.
00.45 Дзень спорту.

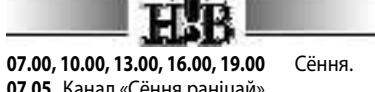
- 12.00 «Малахаў+».
13.10 «Зразумець. Прабачыць».
13.40 «Модны прысуд».
14.45 «Кантрольны закуп».
15.15 Прэм'ера. «Іван Падушкін. Джэнтльмен вышку».
16.15 «Заручальны пярсцёнак».
17.20 Камедыіны серыял «Тата на ўсе руки».
19.00 Чакай міне.
20.00 Час.
21.05 Ток-шоу «Выбар».
22.00 «Застаца ў жывых». Шматсерыйны фільм. V-ы сезон. 2-я серыя.
23.20 «Злачынствы стагоддзя».
23.55 Шматсерыйны фільм «Тая, што размаўляе са зданнямі».

- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
06.10 «Мінічына».
06.20 «Раніца. Студыя добра настрою».
07.40 «СТБ-спорт».
08.30 «Тыдзень».
09.35 «Вялікі сняданак».
10.05 «Пяць гісторый».
10.40 «Анёл-захавальнік».
11.40 «Званая вячэр».
12.35 «Мачаха».
13.50 «Зорныя рынкі».
15.00 «Вялікі горад».
15.40 «Далёкая сваякі».
16.00 «Культурнае жыццё».
16.50 «Дабро пажаліца».
17.10 «Наша справа».
17.20 «Мінічына».
17.30 «Званая вячэр».
18.30 «Мачаха».
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.20 «Добрыя вечар, маляня».
20.35 Фільм «Таемніча высіпа».
22.55 «Сталічны футбол».
23.25 Фільм «Дзеци шпіёнай 2: высіпа надзеі, што не спраўдзіліся».
Шматсерыйны фільм.

- 07.00 ЛАДная раніца.
08.00 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).
08.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
09.30 У гэты дзень.
10.35 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
11.35 Меладрама «Да заўтра» (Італія).
12.20 «Пра мастацтва».
12.50 Школа рамонту.
13.45 Серыял «Такахай міне зноў» (Мексіка).
14.35 Бухта капітана.
15.15 Элебарометр.
15.30 Дээтктыў «Ланцуг» (Расія).
16.25 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
17.25 Простыя практикаванні з Ю. Афанаевым (Расія).
18.00 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
19.00 Місцічны дээтктыў «Бухта страху» (Расія). 1-я серыя.
20.00 Беларуская часіна.
21.00 Калыханка.
21.20 Камедыіны серыял «Універ» (Расія).
21.55 Дээтктыў «Ланцуг» (Расія).
22.40 Камедыя нораваў «Фердынанд і Караліна» (Італія-Францыя).

- 07.00 «Раніца Расіі».
09.25 Тэлесерыйял «Аднойчы будзе каханне».
10.20 «Ранічнія пошта».
11.00, 14.00, 17.00, 19.00 Весткі.
11.25 «Аб самым галоўным». Ток-шоў.
12.15 Тэлесерыйял «Дзве сястры-2».
13.05 «Пакой смеху».
13.50 Навіны - Беларусь.
14.25 Прэм'ера. «Сустрэча».
15.10 Фільм «Сюрпрыз».
16.50 Навіны - Беларусь.
17.15 «Кулагін і партнёры».
17.50 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі запал».
18.50 Навіны - Беларусь.
19.30 Тэлесерыйял «Аднойчы будзе каханне».
20.25 Тэлесерыйял «Пуцяўкі».
22.20 Прэм'ера. Тэлесерыйял «Дворык».

- 22.55 «Тэрыторыя прыгажосці».
23.50 «Нічога асабістага».
00.05 Навіны - Беларусь.
00.15 «Весткі+».
00.35 «Дзяждзірны па краіне».

07.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сення.

- 07.05 Канал «Сення раніцай».
08.25 «Програма Максімум».
09.20 «Надзвычайнае здарэнне. Агляд за тыдзень».
10.20 «Сярэдні клас».
10.55 «Кулінарны падынак».
11.55 Серыял «Вярнуць на даследаванне».
13.30 Дээтктыўны серыял «Адвакат».
14.15 Дээтктыўны серыял «Знакі лёсу».
15.05 «Выратавальнікі».
15.30 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
16.30 Серыял «Вуліцы пабітых ліхтароў».
18.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
19.35 Вострасюжэтны серыял «Дзікі».
21.40 Серыял «Час Волкава».
23.25 Сення.
23.50 «Сумленны панядзелак».
00.40 «Школа зласлоўя».

- 09.35 Аўтаспорт. Аўтагонкі Ле-Ман. Ле-Кастэле (Францыя). Агляд.
10.30 Тэніс. Турнір Вялікага шалома. Адкрыты чэмпіянат Францыі. Парыж (Францыя). Мужчыны. Фінал.
11.30 Тэніс. «Гейм, сет і Матс». Часопіс.
12.00 Футбол. Кубак свету 2010. ПАР. Таварыскі матч. Агляд.
13.00 Футбол. Кубак свету-2010. Прэзентацыя краін-удзельніц. Часопіс.
13.30 Тэніс. Турнір Вялікага шалома. Адкрыты чэмпіянат Францыі. Парыж (Францыя). Мужчыны. Фінал.
14.30 Тэніс. Турнір АТР. Queen's (Лондан/ Вялікабрытанія). Дзень 1.
16.00 Веласпорт. Францыя. Этап 1.
17.30 Тэніс. Турнір АТР. Queen's (Лондан/ Вялікабрытанія). Дзень 1.

- 20.30 Аўтаспорт. Аўтагонкі. 24 хвіліны Ле-Мана. Францыя.

- 21.00 Футбол. Soccer City. Йоханэсбург (ПАР).
21.15 Футбол. Кубак свету-2010. Прэзентацыя краін-удзельніц. ПАР. Часопіс.

- 21.50 Вось дык так!!!
22.00 Пра рэстлінг. Агляд WWE.

- 22.30 Пра рэстлінг. Vintage Collection. ЗША.

- 23.30 Футбол. Soccer City. Йоханэсбург (ПАР).

- 23.45 Футбол. Госць тыхдня. Часопіс.

- 00.00 Футбол. Кубак свету 2010. ПАР. Таварыскі матч. Агляд.

- 01.00 Ралі. Сусветны тур па ралі рэйду. Эштарыл (Партугалія)/Маракеш (Марока). Этап 2.

- 01.30 Футбол. Soccer City. Йоханэсбург (ПАР).

- 01.45 Аўтаспорт. Аўтагонкі. 24 хвіліны Ле-Мана. Францыя.

- 02.15 Вось дык так!!!

07.00 Тыдзень у «Аб'ектыве».

- 07.30 Гісторыя пад знакам Пагоні.

- 07.40 Прэс-экспрэс (агляд медыяў).

- 07.55 Акно ў Еўропу.

- 08.25 Документальная гадзіна: «Галерэя Ады», дак. фільм, 2007 г., Беларусь.

- 09.15 Вагон.

- 09.20 «Арол: крымінальная сага», серыял.

- 10.20 Басанож па свеце.

- 10.45 Фільмэтка майстру: «Так занянацу», маст. фільм, 2002 г., Аргентына-Галандыя.

- 17.00 Аб'ектыв (агляд падзеяў дня).

- 17.05 «На поўных абаротах», серыял.

- 17.30 «Арол: крымінальная сага», серыял.

- 18.30 Аўтастопам праз Еўропу: «Польша».

- 18.50 Прэс-экспрэс (агляд медыяў).

- 19.10 Гісторыя пад знакам Пагоні.

- 19.25 «Аблавушак», мультсерыйял.

- 19.35 Еўропа сення.

- 20.05 Блізкая гісторыя. Іншы погляд: «Зай-часны падарунак», дак. фільм, Польша.

- 21.00 Аб'ектыв (аглоўнае выданне).

- 21.25 Прыватная калекцыя.

- 21.45 «Тыдзень з жыцця мужчыны», маст. фільм, 1999 г., Польша.

- 23.10 Аб'ектыв.

- Вялікабрытанія). Дзень 2.

- 20.30 Аўтаспорт. Аўтагонкі. 24 хвіліны Ле-Мана. Францыя.

- 21.00 Футбол. Soccer City. Йоханэсбург (ПАР).

- 21.15 Футбол. Кубак свету-2010. Прэзентацыя краін-удзельніц. Італія. Часопіс.

- 21.45 Футбол. Кубак свету-2010. Прэзентацыя краін-удзельніц. Часопіс.

- 22.15 Бокс. Падынак за тытул Чэмпіёна свету па версіі WBA.

- 00.00 Аўтаспорт. Сусветная серыя Рэно.

- Брно (Чэхія). Агляд.

- 00.30 Ралі. Ралійная серыя IRC. Сардзінія (Італія). Агляд.

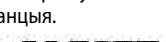
- 01.00 Ралі. Сусветны тур па ралі рэйду. Эштарыл (Партугалія)/Маракеш (Марока). Этап 3.

- 01.15 Мотаспартыўны часопіс.

- 01.30 Футбол. Soccer City. Йоханэсбург (ПАР).

- 01.45 Вось дык так!!!

- 02.00 Аўтаспорт. Аўтагонкі. 24 хвіліны Ле-Мана. Францыя.

07.00 Аб'ектыв (аглоўнае выданне).

- 07.20 Еўропа сення.

- 07.50 Прыватная калекцыя.

- 08.10 Мойнік (лінгвістычнае праграма).

- 08.15 Прэс-экспрэс (агляд медыяў).

- 08.35 Аўтастопам праз Еўропу: 1 серыя, «Польша».

- 08.50 Гісторыя пад знакам Пагоні.

- 09.00 «Мент», дээтктыўны серыял, Польша.

- 09.50 «На поўных абаротах», серыял.

- 10.10 Блізкая гісторыя. Іншы погляд: «Зай-часны падарунак», дак. фільм, Польша.

- 11.05 «Тыдзень з жыцця мужчыны», маст. фільм, 1999 г., Польша.

- 17.00 Аб'ектыв (агляд падзеяў дня).

- 17.05 «На поўных абаротах», серыял.

- 17.25 «Дзядыны ж

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

8

9 ЧЭРВЕНИЯ, СЕРАДА

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55 Навіны.

06.05 Дзень спорту.

06.10, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».

07.05, 08.10 Зона X.

07.30, 11.55 Дзелавое жыццё.

08.35 Сфера інтэрсай.

09.05 Серыял «Жыццё, якога не было...».

09.55 Серыял «Агульная тэрапія» (Расія).

10.55 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».

11.40 Відэафільм АТН «Экспрессам праз Лунінеччыну» цыклу «Зямля беларуская».

12.10 Прэм'ера. Меладрама «Калі мы былі шчасліўцы» (Расія). 1-я серыя.

14.05 «Альманах вандравання».

14.30 Хранікальна-дакументальны цыкл «Нябачны фронт» (Беларусь).

15.15, 19.15 Навіны рэгіёна.

15.25 Відэафільм АТН «Еўрабачанне 2010. за кадрам».

15.55 Серыял «Генеральская ўнучка».

16.50 Серыял «Агульная тэрапія» (Расія).

17.50 Серыял «Не нарадзіся прыгожай».

18.50, 00.55 «Зона X». Крымінальная хроніка.

19.25 «Спортлато 5 з 36». Здабыўляльна шоў.

19.30 «КЕНО».

19.35 «Зямельнае пытаннне».

19.55 Меладраматичны серыял «Жыццё, якога не было...» (Расія). 2-я серыя.

21.00 Панарама.

21.55 Крымінальная драма «24 гадзіны» (Германія-ЗША).

00.00 Серыял «Часткі цела-5». 1-я серыя.

01.00 Дзень спорту.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30, 24 гадзіны».

06.10 «Міншчына».

06.20 «Раніца. Студыя добраста настрою».

07.30 «24 гадзіны».

07.40 «СТБ-спорт».

08.30 «Салдаты. Дзембель непазбежны!» Серыял.

09.30 «Ўутапанарама».

10.00 «Пляц гісторый».

10.40 «Анёл-захавальнік». Тэленавэла.

11.30 «Далёкія святы».

11.40 «Званая вячэр».

12.35 «Мачаха». Серыял.

13.50 «Дэтэктывы гісторый».

14.40 «Свая каманда». Моладзеўы серыял.

15.35 «Чэркізона. Аднаразовыя людзі» Серыял.

16.50 «Новыя падарожкы дылетанта».

17.20 «Міншчына».

17.30 «Званая вячэр».

18.30 «Мачаха». Серыял.

20.00 «Сталічныя падрабязнасці».

20.10 «СТБ-спорт».

20.15 «Добры вечар, маляня».

20.25 Прэм'ера! «Салдаты. Дзембель непазбежны!» Серыял.

21.30 Прэм'ера! «Чэркізона. Аднаразовыя людзі» Серыял.

22.55 «Мінск і мінчане».

23.25 «Рэпарцёрская гісторый».

12.00 «Малахай +».

13.10 «Зразумець. Прабачыць».

13.40 «Модны прысуд».

14.45 «Кантрольны закуп».

15.30 «Хачу ведаць».

16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.

17.05 «Хай каужуць».

18.20 «Камедыйны серыял «Тата на ўсе рукі».

18.55 «Словы жанчыне». Шматсер. фільм.

20.00 Час.

21.05 Прэм'ера. «Ярмолавы». Шматсерыйны фільм.

22.10 «Выклик-3». Шматсер. фільм.

23.35 «Дакументальны дэтэктыв».

00.10 Шматсерыйны фільм «Тая, што размаўляе са зданнямі».

23.50 Фільм «Пекла». Германія, 2008 г.

07.00 ЛАДная раніца.

08.00 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).

08.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя.

09.25 У гэты дзень.

09.30 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).

10.35 Містычны дэтэктыв «Бухта страху» (Расія). 2-я серыя.

11.30 Рэпарцёр «Беларускай часіны».

12.10 Спарт-кард.

14.40 Камедыйна-дакументальны серыял «Гісторыя жартуе» (ЗША-Канада).

15.10 Мультфільм.

15.40 Серыял «Пакахай мяне зноў».

14.35 «Лабірінты: маентак Талстых у Беларусі».

15.05 Медычныя таемніцы.

15.30 Вострасюжэтны серыял «Ланцуг».

16.25 Гадзіна суду. Справы сямейныя.

17.25 Простыя практикаванні з Ю.Афанасьевым (Расія).

18.00 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).

19.00 Містычны дэтэктыв «Бухта страху».

20.00 Беларускай часіна.

21.00 Калыханка.

21.20 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).

21.55 Вострасюжэтны серыял «Ланцуг».

22.40 Камедыя «Залатыя ключык» (Расія).

07.00 «Раніца Расіі».

09.20 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».

10.10 «Фальшиваманетыкі. Геніі і элдыні». Дакументальны фільм.

11.00, 14.00, 17.00, 19.00 Весткі.

11.25 «Аб самым галоўным». Ток-шоў.

12.15 Тэлесерыял «Дзве сястры-2». Расія.

13.20 «Кулагін і партнёры».

13.50 Навіны - Беларусь.

14.50 Навіны - Беларусь.

15.00 Навіны - Беларусь.

15.50 Навіны - Беларусь.

16.50 Навіны - Беларусь.

17.15 «Кулагін і партнёры».

17.50 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі запал». Тэлесерыял. Расія, 2009 г.

18.50 Навіны - Беларусь.

19.00 Весткі.

19.30 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».

20.25 Тэлесерыял «Пуцяўкі». Расія, 2008 г.

22.20 Прэм'ера - 2010. Тэлесерыял «Дворык».

22.55 «Тэрыторыя прыгажосці». Тэлесерыял.

23.50 Навіны - Беларусь.

00.00 «Весткі+».

00.20 «Містэрыйя жыцця. Народны мастак Ілля Глазуноў». Дакументальны фільм.

20.25 Тэлесерыял «Пуцяўкі». Расія, 2008 г.

22.20 Прэм'ера. Тэлесерыял «Дворык».

22.55 «Тэрыторыя прыгажосці». Тэлесерыял.

23.50 Навіны - Беларусь.

00.00 «Весткі+».

00.20 «Казачныя прыгажуні. Жыццё пасля славы». Дакументальны фільм.

07.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сёння.

07.05 Канал «Сёння раніцай».

08.30 «Следства вялі...».

09.20 «Іх норавы».

10.20 «Сярэдні клас».

10.50 «Дачны адказ».

11.55 Серыял «Вярнуць на даследаванне».

13.30 Дэтэктывы серыял «Адвакат».

14.15 Дэтэктывы серыял «Знакі лёсу».

15.05 «Галоўная дарога».

15.30 «Агляд. Надзвычайна здарэнне».

16.30 Серыял «Вуліцы пабітых ліхтароў».

18.35 «Агляд. Надзвычайна здарэнне».

19.35 Вострасюжэтны серыял «Дзікі».

21.40 Серыял «Час Вол

11 ЧЭРВЕНЯ, ПЯТНІЦА

J
06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 23.55 Навіны.
06.05 Дзень спорту.
06.10, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».
07.05, 08.10 Зона X.
07.30, 11.55 Дзелавое жыццё.
08.35 Сфера інтэрсаў.
09.05 Меладраматичны серыял «Жыццё, якога не было...» (Расія). 3-я серыя.
09.55 Серыял «Агульная тэррапія» (Расія).
10.55 Серыял «Не нарадзіся прыгожай». 11.40 «Актуальнае інтэр'ю».
12.10, 15.15 Навіны рэгіёна.
12.25 Прэм'ера. Меладрама «Пабочны ёфект» (Расія).
14.05 Жаночнае ток-шоу «Жыццё як жыццё».
15.25 Шпілька.
15.55 Дэтэктывны серыял «Генеральская ўнучка» (Расія).
16.50 Футбол. Чэмпіянат свету. ПАР - Мексіка. Прамая трансляцыя. У перапынку: Навіны.
19.00 «Зона X». Вынікі тыдня.
19.25 «КЕНО».

15.30 «Хачу ведаць».
16.00 Нашы навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.
17.05 «Хай кажуць».
18.00 Нашы навіны.
18.15 Навіны спорту.
18.20 «Зваротны адпік».
18.55 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 АНТ прадстаўляе: «Што? Дзе? Калі? у Беларусі». Летняя серыя гульняй.
22.30 АНТ прадстаўляе: Наша «Белараша».
23.05 Драма «Графіцы».
01.15 Нашы навіны.
01.30 Навіны спорту.

H
06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
06.10 «Мінічына».
06.20 «Раніца. Студыя добра гастро».
07.40 «СТБ-спорт».
08.30 «Салдаты. Дзембель непазбежны!» Серыял.
09.30 «Аўтапанарама».
10.00 «Пляц гісторыя».
10.40 «Анёл-захавальнік». Тэленавэла.
11.30 «Далёкая сваякі».
11.40 «Званая вячара».
12.35 «Мачаха». Серыял.
13.50 «Сакрэтныя гісторыі».
14.40 «Свая каманда». Моладзеўы серыял.
15.40 «Чэркіона. Аднаразовыя людзі» Серыял.

06.00, 09.00 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 «Слова жанчыне». Шматсерыйны фільм.
10.00 «Выклик-3». Шматсерыйны фільм.
11.00 Нашы навіны.
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Чакай мяне». Беларусь.
12.00 «Малахай +».
13.00 Нашы навіны.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Зразумець. Прабачыць».
13.40 «Модны прысуд».
14.45 «Кантрольны закуп».

J
06.45 Прэм'ера. Документальная-пазнавальны серыял «Планета дрэў» (Францыя). 1-я серыя.
07.15 Існаць.
07.45 Дзень спорту.
07.55 «Добрай раніцы, Беларусь!».
09.00, 12.00, 15.00, 19.00 Навіны.
09.05 Здароўе.
09.40 Документальная-біяграфічны цыкл «Зорнае жыццё» (Украіна).
10.35 Шпілька.
11.10 Ранічнае хваля.
11.45 «OFF STAGE LIFE».
12.10 Вайсковы баевік «У зоне адмысловай увагі» (СССР).
14.05 «ПАР-2010. Эскорт «Чырвонай фуры».
14.35 «Зона X». Вынікі тыдня.
15.10 Навіны рэгіёна.
15.30 Вакол планеты.
16.15 Документальны цыкл «Фартыфікацыя» (Беларусь).
16.55 Хранікальна-документальны цыкл «Эпоха».
17.25 Відеафільм АТН «Прабач мяне».
17.55 «Ваша лато».
18.45 Латарэя «Пяцёрка».
19.25 «КЕНО».
19.35 Відеафільм АТН «Шаркаўшчынская мара» цыклу «Зямля беларуская».
19.50 Відеафільм АТН «Амерыканская мара», частка 1-я.
20.30 Панарама.
21.10 «OFF STAGE LIFE».
21.25 Футбол. Чэмпіянат свету. Англія - ЗША. Прамая трансляцыя.
23.25 Крымінальная драма «Хуліганы» (ЗША-Вялікабрытанія).
01.20 Уласнай персонай.

H
07.00 АНТ прадстаўляе: «Суботнія раніца».
08.00, 09.00 Нашы навіны.
09.05 Камедыйны серыял «Мая выдатная няня», 2008 год.
09.45 Фільм «Карнавал».
12.20 АНТ прадстаўляе: Тэлечасопіс «Звяз».

aq
07.00 ЛАДная раніца.
08.00 Час футболу.
08.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
09.25 У гэты дзень.
09.30 Жансавет.
10.00 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
11.00 Містычны дзялктык «Бухта страху» (Расія). 4-я серыя.
11.55 Камедыйна-документальны серыял «Гісторыя жарту» (ЗША-Канада).
12.15 Прэм'ера. Камедыя «Хатнія прыслугі жніўя» (Францыя).
13.55 Серыял «Пакахай мяне зноў».
14.45 Гаспадар.
15.15 Кінаспробы.
15.30 Культасвет.
16.00 Свая музыка. Працяг.
16.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
17.30 Усё аб бяспецы.
18.00 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
19.00 Пра мастацтва.
19.30 Рэпарцёр «Беларускай часіны».
20.15 Калыханка.
20.35 Бітва экстрасэнсаў.
21.40 Камедыйны баявік «Дом гневу» (Ганконг).
23.30 «Час футболу». Чэмпіянат свету-2010.
00.10 Тэлепорт.

Rоссия
07.00 «Раніца Расіі».
09.20 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне», Расія, 2008 г.
10.10 «Мой срэбны шар».
11.00 Весткі.
11.50 «Аб самым галоўным». Ток-шоу.
12.15 Тэлесерыял «Дзве сястры-2».
13.20 «Кулагін і партнёры».
13.50 Навіны - Беларусь.
14.00 Весткі.
14.25 «Тэрыторыя прыгажосці». Тэлесерыял. 2009 г.
15.15 Тэлесерыял «Пуцявікі». Расія, 2008 г.
16.50 Навіны - Беларусь.
17.00 Весткі.
17.15 «Кулагін і партнёры».
17.50 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі запал». Тэлесерыял. Расія, 2009 г.

H
07.10 «Анфас».
07.25 «Афрамасківі». Камедыйны серыял. Заключная серыя.
07.50 Фільм «Магія чорная і белая». СССР, 1983 г.
09.10 «Дабро пажаліцца».
09.30 «Культурнае жыццё».
10.00 «Крокі да поспеху».
10.55 «Мінск і мінчане».
11.30 «Салдаты. Залатыя серыі».
13.20 «Новыя падарожжы дылэстанта».
13.55 «Дарагая перадача».
14.15 Фільм «Дзіўная дарослыя», СССР, 1974 г.
15.45 «Відзьмо-невідзьмо». Агляд міжнароднага шоў-бізнесу.
16.45 «Наша справа».
17.00 «Вялікі горад».
17.45 Фільм «Свая чужая сястра». Расія, 2006 г.
19.30 «24 гадзіны».
20.00 «СТБ-спорт».
20.10 «Зорныя рынкі».
21.25 Фільм «Дзэци шпіёнаў 3: гульня скончаная», ЗША, 2003 г.
23.05 Фільм «Чэ-аргентынец». ЗША - Францыя - Іспанія, 2008 г.
01.15 «Сакрэтныя матэрыялы». Серыял.

aq
07.50 «Людміла Зыкіна. Я недалюбіла...».
13.45 «Кінаметры вайны».
14.15 «Акупацыя. Містэрыя». Мастацкі фільм.
16.00 Нашы навіны.
16.15 Навіны спорту.
16.20 «ВІЗ». Прэм'ер-ліга.
17.55 Драма «Накдай».
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 «Здабытак Рэспублікі». Абраанае.
23.25 Фільм «Хуткі і мёртвы».

Rоссия
07.00 «Уся Расія».
07.15 Камедыя «Волга-Волга».
09.00 Камедыя «Бландынка за рогам».
10.30 «Ранішня пошта».
10.55 Весткі. Адмисловы выпуск.
11.00 Масква. Крэмль. Цырымонія ўручэння Дзяржаўных прэмій Расійскай Федэрациі. Прамая трансляцыя.
12.00 Фільм «Выспа».
14.00 Весткі.
14.15 «Песня года». Частка першая.
17.15 Фільм «Вялікая сям'я».
19.00 Весткі.
19.20 Фільм «Надзея як сведчанненежыцця». 2007 г.
22.30 «Расія маладая». Святочны канцэрт. 00.50-02.25 Фільм «Афіцэры».

aq
07.00 Кулінарная праграма «Смачна з Барысам Бурдой».
07.25 Усё аб бяспецы.

69
07.00 Навіны - Беларусь.
19.00 Весткі.
19.30 Прэм'ера. Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне». Расія, 2008 г.
20.25 «Юрмала». Фест гумарыстычных праграм.
21.25 Камедыя «Бедныя сваякі».
23.35 Навіны - Беларусь.
23.45 Фільм «Дзень вяселля прыйдзеца ўдакладніць».

HTB
07.00 Сёння.
07.05 Канал «Сёння раніцай».
08.30 «Галоўны герой прадстаўляе...».
09.20 «Асабліва небяспечны!».
10.00 Сёння.
10.20 «Сярэдні клас».
10.55 Серыял «Вярнуць на даследаванне».
12.35 «Надзвычайнае здарэнне. Расследаванне».
13.00 Сёння.
13.30 Дэтэктывны серыял «Адвакат».
15.05 «Фатальны дзень».
15.30 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
16.00 Сёння.
16.30 Серыял «Вуліцы пабітых ліхтароў».
18.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
19.00 Сёння.
19.35 «Следства вялі...».
20.35 Вострасюжэтны серыял «Мент у законе. Суддя і кат».
00.35 Прэм'ера. «Дзяўчынка з лета». Канцэрт Аляксандра Новікава.

HTB
09.30 Ралі. Сусветны тур па ралі рэйду. Эштарыл (Партугалія)/Маракеш (Марока). Этап 5.
10.00 Аўтаспорт. Аўтагонкі. 24 гадзіны Ле-Мана. Кваліфікацыя. Францыя.
11.00 «Алімпійская гульня». Алімпійскі часопіс.
11.30 Футбол. Soccer City. Йоханэсбург (ПАР).
12.00 Веласпорт. Францыя. Этап 4.
13.00 Футбол. Кубак свету-2010. Презентацыя краін-удзельніц. Краіны Афрыканскага контынента. Часопіс.
13.30 Тэніс. Турнір ATP. Queen's (Лондан/Вялікабрытанія). Дзень 4.
14.25 Футбол. Чэмпіянат свету. Паўднёвая Карэя-Грецыя. Прамая трансляцыя.
15.00 Футбол. Чэмпіянат свету. Галісія-Іспанія.
15.30 «Глядзіць і рыба». маст. фільм, 1997 г., Польша.
17.00 Аўктыў (галоўнае выданне).
17.20 Праект «Будучыня».
17.50 «Канцовыя прыпынак», дак. фільм, 2007 г., Венгрыя-Фінляндия
18.40 «Обчына», дак. фільм, 2007 г., Румынія.
10.00 «Папялушки», тэлесерыял.
10.25 Жаўтух (сатырычнае праграма).
10.50 «Згрыз», сенсацыйны серыял.
11.45 «Дзеци і рыбы», маст. фільм, 1997 г., Польша.
17.00 Аўктыў (агляд падзеяў дня)
17.05 «Папялушки», тэлесерыял.
17.35 «Элі Макбіл», тэлесерыял.
18.20 Форум: «Вылечыць медыцыну».
19.05 Басанож па свеце.
19.35 «Аблавушак», мультсерыял.
19.45 На колах.
20.15 «Рамантычны канцэрт», 2009 г.
21.00 Аўктыў (галоўнае выданне).
21.35 «Хто ёсьць кім?: Паэт з Давыд-Гарадка».
21.40 «У тупіку», маст. фільм, 2000 г., ЗША-Партугалія-Германія.
23.05 Аўктыў.

БЕЛСАТ
07.00 Аўктыў (галоўнае выданне).
07.20 На колах (аўтамабільны тэлечасопіс каналу «Нямецкая хвалья»).
07.50 Форум (ток-шоу): «Вылечыць медыцыну».
08.30 Хто ёсьць кім?: Паэт з Давыд-Гарадка.
08.45 Басанож па свеце (спазнаваўчая праграма).
09.10 Макрафон: «Рамантычны канцэрт», 2009 г.
09.50 «Папялушки», тэлесерыял.
10.20 Аўблавушак», мультсерыял.
11.35 «У тупіку», маст. фільм, 2000 г., ЗША-Партугалія-Германія.
17.30 «Элі Макбіл», тэлесерыял.
18.20 Мойнік (лінгвістычнае праграма).
18.30 Чалавек-эпоха: «Маргарэт Тэтчэр - дзяцінства правадыркі», дак. фільм, 2008 г., Францыя.
19.25 «Аблавушак», мультсерыял.
19.35 Еўропа сёння (тэлечасопіс каналу «Нямецкая хвалья»).
20.00 «Бяссонныя плыні», дак. фільм, 2008 г., Беларусь.
20.40 Прэс-экспрэс (агляд медыяў).
21.00 Аўктыў (галоўнае выданне).
21.15 Побач з намі.
21.25 Суботні сеанс: «Уцёкі ад закону. Падпольны бацька», драма, 1996 г., ЗША.
22.55 Аўктыў.

БЕЛСАТ
07.00 Аўктыў (галоўнае выданне).
07.20 На колах (аўтамабільны тэлечасопіс каналу «Нямецкая хвалья»).
07.50 Форум (ток-шоу): «Вылечыць медыцыну».
08.30 Хто ёсьць кім?: Паэт з Давыд-Гарадка.
08.45 Басанож па свеце (спазнаваўчая праграма).
09.10 Макрафон: «Рамантычны канцэрт», 2009 г.
09.50 «Папялушки», тэлесерыял.
10.20 Аўблавушак», мультсерыял.
11.35 «У тупіку», маст. фільм, 2000 г., ЗША-Партугалія-Германія.
17.30 «Элі Макбіл», тэлесерыял.
18.20 Мойнік (лінгвістычнае праграма).
18.30 Чалавек-эпоха: «Маргарэт Тэтчэр - дзяцінства правадыркі», дак. фільм, 2008 г., Францыя.
19.25 «Аблавушак», мультсерыял.
19.35 Еўропа сёння (тэлечасопіс каналу «Нямецкая хвалья»).
20.00 «Бяссонныя плыні», дак. фільм, 2008 г., Беларусь.
20.40 Прэс-экспрэс (агляд медыяў).
21.00 Аўктыў (галоўнае выданне).<

13 ЧЭРВЕНЯ, НЯДЗЕЛЯ

07.50 Мультфільмы «Русалачка», «Дзюймовачка» (СССР).

08.50 Слова Мітрапаліта Філарэта на дзень Сабора Беларускіх Святых.

09.00, 12.00, 15.00 Навіны.

09.05 «Арсенал».

09.35 «Зброя». Цыкл документальных фильмай (Беларусь).

09.50 «Альманах вандраванняў».

10.20 «Культурныя людзі».

10.55 «У свеце матараў».

11.30 «Nota Bene».

12.10 Прыгодніцкі баявік «Ход у адказ»

- 07.50** Мультфільмы «Русалочка», «Дзюймовочка» (СССР).

08.50 Слова Мітрапаліта Філарэта на дзень Сабора Беларускіх Святых.

09.00, 12.00, 15.00 Навіны.

09.05 «Арсенал».

09.35 «Зброя». Цыкл дакументальных фільмаў (Беларусь).

09.50 «Альманах вандраванняў».

10.20 «Культурныя людзі».

10.55 «У свеце матараў».

11.30 «Nota Bene».

12.10 Прыгдніцкі баявік «Ход у адказ» (СССР).

13.50 «Любімы небеларускі акцёры». Дакумэнтальны фільм (Беларускае тэлебачанне).

14.30 Хранікальна-дакументальны цыкл «Гарачыя кропкі» (Беларусь).

15.10 Навіны рэгіёна.

15.30 Відзафільм АТН «Т-чалавек: закаханы ў рызыку».

16.00 Лірычна камедыя «Дазвольце цябе пачалаваць» (Расія).

17.50 Суперлато.

18.45 Дакументальна-біяграфічны цыкл «Зорнае жыццё» (Украіна).

19.30 «Спортлато 5 з 36». Забаўляльнае шоў.

19.55 «КЕНО».

20.00 «У цэнтры ўвагі».

21.25 Футбол. Чэмпіянат свету. Германія - Аўстралія. Прамая трансляцыя.

23.25 Дакументальна-біяграфічны цыкл «Мая праўда» (Украіна).

акцыя «Падаруй жыццё!».

14.35 «Песні Перамогі».

15.05 Севастопальская аповяды.

16.00 Нашы навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 Творыя неверагоднасці.

16.55 Фільм «Залатая клетка».

18.55 Прэм'ера АНТ: «Давай ажэнімся!».

20.00 Контуры.

21.05 «Вялікая розніца».

22.10 Меладрама «Спытаі у пылы».

00.20 Баявік «Егер».

07.00 Нядзельная раніца.
08.00, 09.00 Нашы навіны.
09.05 Нядзельная пропаведзь.
09.20 Камедыйны серыял «Мая выдатная няня», 2008 год.
09.55 Камедыя «Каўказская палонніца, або Новыя прыгоды Шурыка».
11.25 АНТ прадстаўляе: «Ранішняя пошта».

12.00 «Разумніці і разумнікі».	09.20 Нашы тэсты.
12.45 «Маленькі прынц». Дабрачынная акцыя «Падаруй жыццё!».	10.00 Школа рамонту.
14.35 «Песні Перамогі».	11.00 Медычныя таямніцы.
15.05 Севастопальскія апавяды.	11.45 Мультфільм.
16.00 Нашы навіны.	11.50 Бухта капітанau.
16.15 Навіны спорту.	12.30 «Правы чалавека».
16.20 Тэорыя неверагоднасці.	12.45 Кінааповесць «Вячэрні звон» (Расія).
16.55 Фільм «Залатая клетка».	14.25 Футбол. Чэмпіянат свету. Алжыр Славенія. Прамая Трансляцыя.
18.55 Прэм'ера АНТ: «Давай ажэнімся!».	16.25 Жаночая ліга.
20.00 Контуры.	16.55 Футбол. Чэмпіянат свету. Сербія Гана. Прамая трансляцыя.
21.05 «Вялікая розніца».	18.55 Дакументальны цыкл «Неверагод
22.10 Меладрама «Спытай у пылу».	
00.20 Баявік «Егер».	

07.15 «Афрамасквіч - 2». Камедыны серыял.

08.05 Фільм «А вы кахалі калі-небудз?». СССР, 1973 г.

09.30 «Аўтапанарама».

10.00 «Відавочнік прадстаўляе: самае смешнае».

10.50 «Вялікі сняданак».

11.30 «Салдаты. Залатыя серыі».

13.20 «Добры дзень, доктар!».

13.55 Фільм «Вар'яцкі дзень інжынеры». Баркасава,. СССР, 1983 г.

16.30 «24 гадзіны».

16.50 «Рэпартэр СТБ».

17.20 Канцэрт М.Задорнова.

19.00 «Аўтапанарама».

19.30 «Тыдзень». Інфармацыйна-аналітычная праграма.

20.40 Фільм «Прызнанні небяспечнага чалавека». ЗША - Канада - Германія, 2002 г.

22.45 «Пррафесійны бокс».

23.40 Фільм «Містэр адзінота». ЗША - Францыя - Вялікабрытанія - Ірландыя, 2007 г.

01.30 «Сакрэтныя матэрыялы». Серыял.

07.25 Дабравест.
07.50 Mір вашай хаце.
08.00 Кулінарная праграма «Смачна з барысам бурдой».
08.25 Дакументальны фільм «Вандраванне па Эльзасе» (Францыя)

09.20 Нашы тэсты.

10.00 Школа рамонту.

11.00 Медычныя таямніцы.

11.45 Мультфільм.

11.50 Бухта капітанаў.

12.30 «Правы чалавека».

12.45 Кінааповесць «Вячэрні звон» (Расія).

14.25 Футбол. Чэмпіянат свету. Алжыр Славенія. Прамая Трансляцыя.

16.25 Жаночая ліга.

16.55 Футбол. Чэмпіянат свету. Сербія Гана. Прамая трансляцыя.

18.55 Дакументальны цыкл «Неверагодны гісторый кахання» (Украіна).

19.45 Смешная часіна.

20.20 Тэлебарометр.

20.40 Экспедыцыя.

21.10 Вострасюжэтная меладрама «Ліясун» Праца історый» (Расія). Закл. серый.

23.10 Кінаспробы.

23.30 «Час футболу». Чэмпіянат свету

00.10 Свая музыка. Працяг.

РОССИЯ
СЕРВИСНЫЙ КАНАЛ

07.00 «Здабытак республікі».

07.15 Музичная камедыя «Вясёлыя рабяты».

08.50 Мультфільмы.

09.05 Фільм «Надзея як сведчанне жыцця»
2007 г.

12.10 Фільм «Сем нявест яфрэйтара Збруєва».

14.00 Весткі.

14.15 «Песня года». Частка другая.
17.05 Фільм «Дрэсіроўшчыца тыграў».
19.00 Весткі.
19.25 Меладрама «Шчасце па рэцэпце».
21.35 Прэм'ера. Фільм «Віват, Ганна!»
Расія, 2008 г.
01.05 Канцэрт.

08.45 «Іх норавы».

09.20 «Ямо дома!».

10.00 Сёння.

10.20 «Выратавальнікі».

10.50 «Асабліва небяспечны!».

11.25 «Першая кроў».

11.55 «Дачны адказ».

13.00 Сёння.

13.20 Прыгодніцкая камедыя «Макасіны. Маніту».

15.00 Фільм «Дачніца». 1-я серыя.

16.00 Сёння.

16.20 Фільм «Дачніца». 2 -я серыя.

17.15 «Зноў добры дзэнь!».

18.20 «Надзвычайнае здарэнне. Агляд за тыдзень».

19.00 Сёння. Выніковая праграма.

19.55 «Чыстасардэчнае признанне».

20.45 «Бульдог-шоў».

21.40 Вострасюжэтны серыял «Мент у законе».

04.00 Аўтаспорт. Аўтагонкі. 24 гадзіны Ле-Мана. Францыя.

10.00 Аўтаспорт. Аўтагонкі. 24 хвіліны Ле-Мана. Францыя.

10.30 Аўтаспорт. Аўтагонкі. 24 гадзіны Ле-Мана. Францыя.

11.30 Футбол. Soccer City. Йоханесбург (ПАР).

12.00 Веласпорт. Францыя. Этап 6.

13.00 Футбол. Кубак свету-2010. Прэзэнтацыя краін-удзельніц. Часопіс.

13.30 Футбол. Кубак свету-2010. Прэзэн-

14.00 Футбол. Кубак свету 2010. Навіны.
14.10 Аўтаспорт. Аўтагонкі. 24 гадзіны Ле-Мана. Францыя.
16.00 Аўтаспорт. Аўтагонкі. 24 хвіліны Ле-Мана. Францыя.
16.30 Футбол. Кубак свету 2010. Навіны.
16.40 Тэніс. Турнір ATP. Queen's (Лондан/Вялікабрытанія). Фінал.
18.15 Веласпорт. Францыя. Этап 7.
19.00 Футбол. Кубак свету 2010. Навіны.
19.15 Футбол. Кубак свету-2010. Презен-
тация краін-удзельніц. Італія. Часопіс.

19.45 Футбол. Кубак свету-2010. Презентація країн-удзельніц. Часопіс.

20.15 Футбол. Кубак свету 2010. Навіны.

20.30 Аўтаспорт. Аўтагонкі. 24 хвіліны Ле-Мана. Францыя.

21.00 Футбол. Кубак свету 2010. Навіны.

21.10 Тэніс. Турнір ATP. Queen's (Лондан/Вялікабрытанія). Фінал.

22.00 Бокс. Турнір Super Six. ЗША.

23.30 Футбол. Soccer City. Йоханэсбург (ПАР).

00.00 Ралі. Сусветны тур па ралі рэйду. Эштарып (Партугалія)/Маракеш (Марока). Этап 8.

00.30 Мотаспартыўны часопіс.

00.45 Веласпорт. Францыя. Этап 7.

01.30 Тэніс. Турнір ATP. Queen's (Лондан/Вялікабрытанія). Фінал.

02.15 Мотаспартыўны часопіс.

БЕЛСАТ
BELSAT

07.00 Аб'ектый (галоўнае выданне).

07.10 Еўропа сёння.

07.40 Прэс-экспрэс (агляд медыяյ).

07.55 «Бяссонныя плыні», дак. фільм, 2008 г., Беларусь.

08.30 Мойчкі (лінгвістычная праграма).

08.40 Чалавек-эпоха: «Маргарэт Тэтчэр – дзяцінства правадыркі», дак. фільм, 2008 г., Францыя.

09.35 Кулінарныя падарожжы Робэрта Макловіча.

10.00 Аблавушак», мультсерыял.

10.25 «Элі Макбіл», тэлесерыял.

11.10 «Уцёкі ад закону. Падпольны бацька», драма, 1996 г., ЗША.

17.05 Кулінарныя падарожжы Робэрта Макловіча.

17.35 «Арол: крымінальная сага», серыял.

18.30 Дакументальная гадзіна: «Нармальнае жыццё», дак. фільм, 2003 г., ЗША.

19.25 «Аблавушак», мультсерыял.

19.35 «Загадкі Мэрдака», серыял.

19.20 Вагон.

20.30 Басанож па свеце.

21.00 Тыдэнь у «Аб'ектыве».

21.30 «Заказное забойства», маст. фільм, 1984 г., Вялікабрытанія.

23.05 Тыдэнь у «Аб'ектыве»

Шаноўныя чытачы!

Пры афармленні падпіскі будзьце ўважліўымі:
з 1 мая змяніліся нашы рэквізіты ў банку. Нумар
рахунку: 3012741108019 у аддзяленні №539
ОАО «Белінвестбанка», код банка 153100739.
Адрес банка: 220004, Мінск, вул. Калектарная, 11.
Падпісацца можна на перыяд ад 1 месяца
да 1 года праз пошту або праз банк.

Падпіска на «Новы час» праз пошту

1. Ідзэм на бліжэйшы паштовае аддзяленне.
  2. На ПАШТОВЫМ ПЕРАВОДЗЕ пішам суму грашовага пераводу ў лічбах і пропісам.
  3. У графе «Ад каго» пішам прозвішча, імя, імя па бацьку.
  4. Ніжэй указываем адрес.
  5. Ксеракопію плацёжнага дакумента, атрыманага вамі, з указаннем тэрміну падпіскі і адресам дастаўкі накіроўваем у рэдакцыю.
  6. Кошт падпіскі за адзін нумар — 500 рублëў (на адзін месец — 2000 рублëў).

Падпіска на «Новы час» праз банк

1. Ідзэм у адзялленне банка і на адмисловым бланку пішам прозвішча, імя, імя па бацьку і адрес.
  2. Указываем суму аплаты і здзяйсняем пералік грошай.
  3. Ксеракопію плацёжнага документа, атрыманага вамі, з указаннем тэрміну падпіскі і адресам дастаўкі накіроўваем у рэдакцыю.
  4. Кошт падпіскі за адзін нумар — 500 рублёў (на адзін месяц — 2000 рублёў).

	БЕЛПОЧТА	ф. ПС 112			
ЭЛЕКТРОННЫЙ ДЕНЕЖНЫЙ ПЕРЕВОД					
ВЫРУЧКА ☐	НАЛОЖЕННЫЙ ПЛАТЕЖ ☐	№ _____ (вход, по карте отправки)			
<input type="text"/>	<input type="text"/>	(сумма цифрами) (сумма прописью)			
ПОЛУЧАТЕЛЬ Г-та «Новы час», р/с 3012741108019 отд. №539 ОАО «Белинвестбанк», код 153100739, УНН 190790926					
КУДА 220004, г. Минск, ул. Коллекторная, 11 почтовый код, адрес получателя, телефон)					
ОТПРАВИТЕЛЬ _____ почтовый код, адрес отправителя, телефон)					
АДРЕС _____					
Доставка ☐	уведомление ☐	<table border="1" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr><td>простое</td></tr> <tr><td>заказное</td></tr> <tr><td>электронное</td></tr> </table>	простое	заказное	электронное
простое					
заказное					
электронное					
(назначение платежа)					
(письменное сообщение)					

КВИТАНЦІЯ	<p>ЧИУП «Час навінаў»</p> <hr/> <p>(получатель платежа)</p> <p>отд. №539 ОАО «Белинвестбанк»</p> <hr/> <p>(наименование банка)</p>		
Счет получателя унп* <hr/> <hr/>	3012741108019 190790926 <hr/> <hr/>	Лицевой счет <hr/>	Код 739 <hr/>
(фамилия, имя, отчество, адрес)			
Вид платежа		Дата	Сумма
Период подписки указывает абонент			
Плательщик		Пеня	<hr/>
Кассир		Всего	<hr/>

Для тых, хто прымае рашэнні!

Новы
час

www.novvchas.org

ЦІКАВА

ПЕРШАЯ ВІЩЭ-ЛЭДЗІ АЛЬБІЁНУ

Іван БІЧ

Хаця брытанскія ліберал-дэмакраты — малодшыя партнёр у кааліцыі з кансерватарамі, у нечым яны ўсё ж першыя. Уся Англія закахалася ў Мірыям Гансалес Дзюрантэс — жонку віцэ-прем'ера.

Каб зразумець феномен Мірыям, трэба згадаць некалі рэчаў. Перш за ўсё тое, што жонкі на месніку ў прэм'ер-міністраві ніколі не былі персонамі першай лігі брытанскага палітыкуму. Журналісты, якія спрабавалі напісаць кароткую гісторыю гэтага інстытуту, з жахам канстатавалі, што апошні раз імя жонкі віцэ-прем'ера фігуравала ў прэсе, калі адна з іх пасварылася з сантэхнікам, які няўдала адрамантаваў унітаз у яе дому.

Па-другое, у брытанскім созыуме існуе як мінімум асцярожнае стаўленне да Іспаніі, так і да рымскіх каталікоў. Такія забабоны сфармаваліся яшчэ ў часы сярэднявечча, калі Англія была пратэстанцкім бастыёнам у барацьбе супраць экспансіі каталіцкай Іспаніі. Свой уклад у падтрымку фобіі на адрас каталікоў зрабілі ў 1970-я гады і ірландскія тэрарысты (ірландцы ў большасці каталікі). А Мірыям іспанка.

Па-трэцяе, асцярожнае стаўленне да Іспаніі звязана з некаторымі аспектамі дыктатуры Франка. Падчас грамадзянскай вайны ў Іспаніі на баку яго праціўніка ў рэспубліканцаў змагалася шмат брытанцаў левых поглядаў. Вялікая колькасць з іх былі забітыя. Некаторыя трапілі ў канцэнтрацыйныя лагеры і не маглі гадамі выбрацца адтуль. Дарэчы, сама Мірыям нарадзілася каля горадзе Вальядодзід, вядомага сваімі правымі настроемі. У асяроддзі іспанскіх левых Вальядодзід называюць «Фашыстадодзід».

Аднак цяпер ўсё ў мінульым. За кароткі час Мірыям змагла зруйнаваць старыя стэрэotypы.

Яна нарадзілася ў 1968 годзе ў сям'і настаўнікаў з гарадку Альмеда. Бацька яе быў мэрам невялікага горада і пазней сенатарам рэгіональнага парламен-

Мірыям Дзюрантэс з мужам Нікам Клегам

Мірыям вельмі актыўна ўдзельнічала ў кампаніі, хаця сама як грамадзянка Іспаніі не мела права галасаваць на выбарах

ту. Мірыям вучылася на юрфаку. Пасля здабыла стыпендыю ў Еўрапейскім каледжы ў Бельгіі, дзе і пазнаёмілася з Нікам Клегам. У 1990 годзе яна атрымала пасаду дарадцы па проблемах Усходу пра камісары Еўрасаюзу. Мірыям з'яўляецца аўтарам кнігі па пытаннях міжнароднага гандлю. Цяпер місіс Клег кіруе адным з дэпартаментаў у юрыдичнай фірме «DLA Piper».

Па словах Ніка, спачатку ён амаль не разумеў, пра што гаварыць, аднак пачуццё адзіноты,

якое панавала ў каледжы, падштурхнула яго падтрымліваць контакт, які з часам перарос у нешта большае.

Па версіі Мірыям, іскра паміж імі ўспыхнула, калі Нік пагадзіўся танцеваць з ёй фланкенка. Усе іншыя пабаяліся.

Яны сустракаліся некалькі год, пакуль у 2000-м не адбылося вяселля. У Клега троесыноў. Яны ўсе маюць іспанскія імёны — Антоніа, Мігель і Альберта. Іспанскія імёны дзяцей былі часткай дамовы паміж Нікам і

Мірыям. Мірыям пагадзілася, што ўсе дзеци будуть насыць прозвішчам «Клег», аднак узамен патрабавала, каб іх называлі іспанскім імёнамі. Усе хлопцы ходзяць у касцёл. Аднак тут ніякай дамовы не было. Клег не верыць у Бога, і яму ўсі роўна, каму моляцца яго малыя. Сябры харектарызуюць сямейнае жыццё Клега як сталую канкуренцыю дзвюх роўных асобаў.

Нават выданні, якія сімпатызуюць ліберал-дэмакратам, признаюць, што Мірыям не пасуе канонам брытанскага жаночага хараства. У гэтым плане ёй вельмі далёка да Саманты Камерун — жонкі прэм'ера Дэвіда Камеруна. Аднак тым не менш менавіта Мірыям, а не Саманта акупуе вокладкі часопісаў. Яшчэ падчас выбарчай кампаніі па аптыннях у інтэрнэце яе призналі лепшым кандыдатам на пасаду Першай лэдзі.

У чым сакрэт трывалы іспанкі? Тут некалькі складовых. Вялікую памылку зрабілі блізкія да торы выданні, якія падчас кампаніі спрабавалі абвінаваці Клега ў касмапалітызме. Такая ксенофобская кампанія аўтаматычна выклікала адмоўную рэакцыю сярод нацыянальных меншасцяў. Для іх Мірыям — гэта своеасаблівы доказ таго, што ўсё ў Брытаніі роўна.

Аднак галоўны плюс Мірыям — яе сацыяльны статус. Так атрымалася, што жонкі канкурэнтаў Клега не працавалі. Саманта зараз цяжарная,

а Сара Браун была на момант кампаніі хатній гаспадыняй. Гэта і прыцягнула сімпатіі брытанцаў да Мірыям. Па слоўах палітолагаў, наяўнасць каля прэм'ера незалежнай актыўнай жанчыны вельмі падабаецца выбаршчыкам.

Гэта не навіна. Варта заўважыць, што рашэнне Сары Браун пакінуць у свой час пасаду менеджэра буйной кампаніі, каб заняцца гаспадаркай у доме мужа-прем'ера, адразу не спадалася электарату.

Па-другое, Мірыям вельмі актыўна ўдзельнічала ў кампаніі, хаця сама як грамадзянка Іспаніі не мела права галасаваць на выбарах. Яна штодня давала інтэрв'ю, раздавала пракламацыі мініакам у адным з паўночных раёнаў Лондана, дзе балатаваўся сябра Ніка. Яе здымкі — жанчына з эмацыйным чырвоным ад спрэчак з апанентамі тварам, былі не падобны на здымкі Саманты. Фатаграфічная сесія Саманты — гэта шэраг здымкаў, дзе яна цяжарная і арыстакратычна, уся ў белым, ляжыць у абдымках мужа.

Застаецца згадаць, як каменуюць з'яву Мірыям на яе бацькаўшчыне. Іспанская прэса папросту ў захапленні ад поспеху зямлячкі. Самыя радыкальныя каментатары нават думаюць, што Мірыям зможа вярнуць у склад Іспаніі захоплены брытанцамі яшчэ ў XVII стагоддзі Гібралтар.

Саманта і Дэвід Камерун

ЯНЫ ПРА НАС: ЗАМЕЖНАЯ ПРЕСА ПРА БЕЛАРУСЬ

Заява Лукашэнкі (прапанова прадаць «Белтрансгаз» у амбен на нізкія нафтавыя мыты) — сведчанне «беднага становішча» Беларусі. Масква даўно хоча атрымала контроль над энергетычнымі галінамі транзітных краін — Беларусі і Украіны. Дагэтуль Лукашэнка ад падобных прапаноў адмаліўся.

«Berliner Zeitung» (Германія)

Атрымаўся квадрат: Расія—Казахстан—Беларусь—Еўропа. Калі для першых дзвюх актуальнае пытанне: «Хто з намі?», то Мінск ніяк не можа вырашыць — «З кім мы?». Беларусь спрабуе сядзець на двух крэслах. Не адпрэчвае «Усходнега партнёра», не падпісвае дакументы па Мытным саюзе, і ўтой же час краіна «гатовая да ўвядзення

дзеянні ў поўным аб'ёме рэжыму адзінай мытнай тэрыторыі Мытнага саюзу». Беларускі бок паводзіць сябе падобна багатай нявесце, мяркуючы, а што могуць пранаваць ёй патэнцыйныя «жаніхі».

«РБК daily» (Расія)

У выпадку з беларуссю расійскім мытнікам, верагодна, давядзенца нават узмачняць мяжу. 29 мая ўлады Беларусі абавязкі працаўнікаў Мытнага кодэкса Мытнага саюза. У Мінску пры гэтым заставяцца магчымасць абавязціць, што Мытны кодэкс працуе ў Беларусі ў аднабаковым парадку. Пры адсутніці ў Беларусі мытнага кантролю на мяжы з РФ Расія будзе вымушана цалкам аднавіць мяжу.

«Волжская камуна» (Расія)

Натуральна, беларускае кіраўніцтва зацікаўлена ў субсідыях па нафтагазавых каналах, якія атрымліваюць ў папярэдняе гады, але, думаю, што яно не зможа атрымліваць іх у ранейшых маштабах. Нельга столькі год атрымліваць субсіды ад Расіі, выдаючы гэта за ўласны поспехі. Але, хутчэй за ўсё, канчатковое рашэнне пытання будуть адкладаць да таго моманту, пакуль расійскі газ не пойдзе па «Паўночнаму патоку». Пасля гэтага Лукашэнка і пытаць ніхто не будзе.

«Deutsche Welle» (Германія)

У расійска-беларускіх адносінах занадта шмат нявырашаных проблем. Акрамя сітуацыі з экспартам нафты і нафтапрадуктаў

існуе запазычанасць Мінска па пастаўках газу. Ёсьць і праблема аблежаванняў паставак расійскіх тавараў на беларускі рынак. Узніклі сур'ёзныя палітычныя рознагалосці. Лукашэнка ўжо ў адкрытую заяўляе, што «цэнтры» апазіцыі Мінску знаходзяцца ў Расіі. У такай сітуацыі не зразумела, што (аглоўнае — калі) зменіцца з пачаткам працы Адзінай эканомічнай прасторы. Новая форма інтэграцыі прадугледжвае большае збліжэнне эканомік краін-удзельніц. Як планавая эканоміка Беларусі «ўпішацца» ў аўяднанне рынакавых гаспадараў сваіх партнёраў, не зразумела. Таму цалкам верагодна зінкненне самага фармату «трайкі».

«Весті» (Казахстан)

ЗАМЕЖЖА

▼ МІЖНАРОДНЫЯ НАВІНЫ

АЗЕРБАЙДЖАН. ПАДРУЧНИК ДЛЯ ЎСІХ ЦЮРКАЎ

Ганіра Пашаева, дэпутат азербайджанскаага парламента, прапанавала стварыца адзіны падручнік гісторыі для школьнікаў цюркамоўных краін. «Калі гэта адбудзеца, то ў насельніцтва цюркамоўных дзяржаў (Турцыя, Азербайджан, Казахстан, Узбекістан, Туркменія) адчuvанне духоўнага адзінства стане больш моцным, узрасце жаданне да інтэграцыі», — сказала азербайджанскі дэпутат. Спадарыня Пашаева таксама марыць пра стварэнне агульнага тэлевізійнага канала для згаданых краін. Паколькі Пашаева належыць да фракцыі прараздэнцкай партыі, магчыма, што праект прайшоў узгадненне ў Адміністрацыі кіраўніка дзяржавы, і прадмет «Гісторыя цюркамоўных дзяржаў» сапраўды ў хуткі часе з'явіца, прынамсі, у школьнай праграме азербайджанскіх школ.

Па матэрыялах «Тренд» (Азербайджан)

УКРАЇНА. ВЯНОК ПРАДАДЗЕНЫ

У Киеве адбыўся незвычайны аўкцыён, адзіным лотам якога быў хваёвы вяночок. Гэты быў той самы вяночок, які ўпай на прэзідэнта Януковіча з-за парыву ветру падчас ускладнення на магілу невядомага салдата ў Кіеве. Здымкі таго падзеяния трапілі ў інтэрнэт і выклікалі сапраўдны бум. Уся краіна смяялася з гаранта, а вяночок стаў культавым прадметам для «аранжавай» апазіцыі. Узнік нават рух «Шануй хвою», Януковічу далі прозвішча «Ялінкападзінскі». Таму не дзіўна, што продаж таго самага вяночку выклікаў вялікую цікавасць. Прадавала яго праварадыкальная групоўка «Братство», якой, як гаворыцца на сایце, «дастаўся» кульставы прадмет. Папярэдні кошт складаў 8 тысяч грыўняў (прыкладна 1000 долараў), аднак у выніку таргў лот быў прададзены за 42 тысячи грыўняў. Набыў яго нехта NikolayPavl, які пажадаў застасцца невядомым. Грошы, атрыманыя ад продажу, пойдуть на аплату адвакатаў, якія абараняюць у судзе двух хлопцаў, затрыманых падчас нядыўнага маршу неанацістаў у Адасе.

Па матэрыялах сайта «Братство» (Украіна)

ІСПАНІЯ. КРАІНА РЫХТУЕЦЦА ДА КАНЦА СВЕТУ

Група «G. S. E. 2012» з Іспаніі пачала будаўніцтва бункераў, у якіх быццам можна будзе перажыць канец свету. Апакаліпсіс, паводле заяўву арганізатораў праекта, адбудзеца 21 снежня бягучага года. Такі сцэнар быццам абяцае каляндар старадаўняга амерыканскага племені майя. Прыхільнікі тэорыі кажуць, што ініцыятыва з бункерамі выклікала вялікую цікавасць у грамадства. Адзін бункер, які знаходзіцца на глубіні 1600 метраў, ужо побудаваны пад Мадрыдам. У ім можа змясціцца 150 чалавек. Прычым будаўнікі бункеру кажуць, што па коштах археолагаў на заробкі сярэдніяя іспанца. Адно месца каштуе 820 еўра. Ёсьць і бізнес-клас, які каштуе прыкладна 2000 еўра. Увогуле, плануеца пабудаваць падбонны сковішча ў кожнай іспанскай правінцыі. Цікава, што будаўнікі дапускаюць варыянт, што апакаліпсісу не будзе. Аднак забраніраванае месца ў бункерах усё роўна спатрэбіцца кліентам, з улікам працэсаў глабальнага паязлення і пашырэння сеткі заўсёды небяспечных атамічных станцый.

Па матэрыялах «Dziennik» (Польша)

ФРАНЦЫЯ. 70 ГАДОЎ ПАРАЗЫ

Францыя адзначае сумны юбілей. 70 год таму літаральна за тыдзень краіна была захоплена нямецкімі акупантамі. 13 мая немцы перайшлі ў атаку, а ўжо 25-га была падпісана капітуляцыя. Як магла французская армія, адна з найбольш вялікіх армій свайго часу, быць разбітай так хуткі? Гісторыкі дасюль спрачаюцца на гэты конт. Раней лічылася, што галоўным фактам было дэмаралізацыя французскага грамадства напярэдадні вайны. Краіна перажывала палітычны крызіс. Было моцным класавае супрацьстаянне. У войсках квітней аллагалізм і адсунтнічала дысцыпліна. Цяпер гісторыкі прапануюць новую версію: французскі генеральны штаб адмовіўся прааналізаваць схему нападу немцаў на Польшчу і працягваў верыць у тое, што вайна будзе пазіцыйнай. Для іх ідэя танкавых прарываў здавалася папросту нелагічнай. Міжтым, па той бок Ла-Манша з гонарами згадваюць пра май 1940 года. Англічане змаглі тады правесці эвакуацыю свайго корпуса з Дзюнкерку на радзіму. Акрамя таго, англічане рашуча, у адрозненні ад французаў, заявілі пра намер змагацца. 27 мая, выступаючы з праграмнай прамовай, новы прэм'ер Вялікабрытаніі Уінстан Чэрчышль заявіў, што майскія дні 1940-га будуть і праз тысічы гадоў згадвацца як самыя славутыя дні ў гісторыі Брытанскай Імперыі.

Па матэрыялах ёўропейскай прэсы

► ВЫБАРЫ

УСЯ ЎЛАДА КЛОУНАМ!

Алег ПЯТРОЎ

Ісландыя працягвае здзіўляць свет. Мала ім дэфолту і выявяржэння вулкану. Цяпер да ўлады ў сталіцы прыйшла партыя пад кіраўніцтвам мясцовага коміка.

Увогуле, удзел у выбарах партый, праграмы якіх утрымліваюць камічныя лозунгі, не ісландскае ноў-хаў. Можна згадаць яшчэ заснаваную ў пачатку XX стагоддзя пражскай багемай Партыю радыкальных рэформаў у рамках існуючага закона. Партыя, нефармальнымі лідэрамі якой быў Яраслаў Гашак і якая абяцала ў выпадку сваёй перамогі выдаць кожнаму пражаніну кішэнны акварыум, на выбарах сабрала 14 галасоў.

У 1979 годзе спрабаваў балатаўцаца на пасаду прэзідэнта Францыі вядомы комік Калюш, які называў сябе «кандыдат — абсалютны нуль». Пасля таго, як рэйтынг Калюша дасягнуў 16 працэнтаў, палітычны бамонд не на жарт перапалахуся. Коміку пачалі пагражаць, яго сябра загінуў пры таемнічых аbstавінах. У выніку Калюш зняў кандыдатуру на карысць Франсуа Мітэрана.

Усе згаданыя камічныя партыі і асобы ўдзельнічалі ў выбарах, набіралі нейкія працэнты, аднак перамагчы комікі ўпершыню здолелі толькі ў Ісландыі.

Здарылася гэта 29 мая. На выбарах у гарадскі парламент Рэйк'явіку 34,7 працэнта галасоў атрымала «Лепшай партыя» — праект мясцовых камедыянтаў. Іх галоўнага канкурэнта, правую Незалежную партыю, падтрымалі 33,6 працэнта выбарцаў. Сацыял-дэмакратычны альянс — 19 працэнтаў, «Зялёнія» набралі 7 працэнтаў. Такім чынам, 6 з 15 месцаў у гарадскім савеце дасталіся «лепшым». Акрамя таго, па мясцовых законах, лідэр партыі, якая атрымала нават адносную большасць у гарадскім савеце, робіцца бургамістром.

Новым кіраўніком ісландскай сталіцы стане Йон Гнар. Йон Гнар нарадзіўся ў 1967 годзе. У маладосці быў панкам і нават іграў на гітары ў нейкай групе. Пачынаў свою кар'еру на радыё. Пасля пісаў сцэнарыі для камедыйных шоу. У 2002 годзе паспрабаваў сябе на сцэне мясцовага камедзі-клаба. Быў рэжысёрам фільму. Акрамя таго, працаваў креатыўным менеджерам адной з кампаній.

У лістападзе мінулага года Йону прыйшла думка заснаваць партыю. На старце гэта было падобна да забаўкі. Так, бацькі-заснавальнікі заяўлялі, што іхня партыя цалкам ка-

румпаваная. У партыі не было праграмы: кіраўніцтва казала, што праграма — гэта сакрэт, які становічы выключна пасля таго, як «лепшыя» прыйдзут да ўлады. Здавалася, што сэнс праекту — папросту пасмияюща з галоўных тэмаў ісландской палітыкі.

Аднак на нейкім этапе нечакана людзі пачалі масава запісвацца ў шэрагі «Лепшай партыі». Хутка ўзнікла ідэя паспрабаваць ўдзельнічаць у выбарах. Першы блін не аказаўся камяком — і вось пасля выбараў 29 мая «лепшыя» ўзялі пад контроль сталічную мэрыю.

Што далей? Хаос і анархія, цырк і шоу? Не ўсё так проста.

Выбарчая платформа «Лепшай партыі», якая складаецца з 13 пунктаў, утрымлівае патрабаванні, характэрныя для партыйнага левага спектру. Напрыклад, барацьба з карупцыяй, эфектыўная дэмакратыя, адмена платы за праезд для студэнтаў і бедных. Ёсьць, натуральна, і жартояўная абяцаніна: «ручнікі ў басейнах для ўсіх», набыццё паліянага мядзведзя для гарадскога заапарку, будаўніцтва дынайлэнду пад Рэйк'явікам і абавязковыя тэрыторыі парламента з 2020 года зонай, дзе будзе забаронена ўжываць наркотыкі. Акрамя таго, падчас кампаніі ў буклетах «Лепшай партыі» гаварылася: «Мы абяцаем вам усе, у тым ліку тое, што не будзем выконваць нашых абяцанняў».

Сам Йон Гнар кажа пра сваю будучую палітыку на пасадзе мэра сур'ёзна, без усмешкі. Ён хоча, каб «партия змяніла сістэму, якая цалкам сябе дыскрэтизавала».

Палітычныя аналітыкі кажуць, што феномен «Лепшай партыі» звязаны з наступствамі эканамічнага крызісу, ахвярамі галасуюць за камікаў.

Акрамя таго, як дэманструюць лічбы, «Лепшай партыя» не мае абсолютнай большасці ў радзе Рэйк'явіку. Ёй давядзенца шукаць саюзнікаў, якімі, хутчэй за ўсё, стануць эсдэкті або «Зялёнія». Гэтыя партыі маюць досвед камунальнай палітыкі і, відавочна, не дапусцяюць хаосу ў гарадской гаспадарцы.

У гэтым плане трывумф «Лепшай партыі» можна спісаць на прайву пісіхалогіі людзей у часы крызісу. У такі час хочацца заўсіцца пра цяжкасці. Кожны робіць гэта па-рознаму: адны п'юць, іншыя ідуць у казіно. У Еўропе зараз стала папулярным чытаць кнігі. А вось ісландцы галасуюць за комікаў.

МЕРКАВАННЕ

НЕЗАЛЕЖНАЯ І ФЕДЭРАЛЬНАЯ

**На думку «аранжавай»
апазіції, Янукович
рыхтуе грамадскую думку
да паступовай змены
дзяржайна ладу. У
хуткім часе замест назвы
«Украіна» на карце свету
можа з'явіца надпіс
«Украінскай Федэральна
Рэспубліка». Наколькі
магчымы такі сцэнар? Пра
сучасны палітычны працэс в
Украіне журналіст «НЧ» Алег
Новікаў размаўляе з кіеўским
палітологам Уладзімірам
Задзіракам.**

— Наколькі вядома, чуткі пра рэформу дзяржавы алауды пайшлі пасля заявы прэм'ер-міністра Віктара Ціханава. Ён распавядаў, што бачыць Украіну як федэрацию, аднак пад цікам грамадской крытыкі пазней сказаў, што яго не так зразумелі. Больш ніякіх афіцыйных заяў пра адміністратыўную рэформу не было. Чаму ж сёння так шмат спекуляцый наконт магчымай федэралізацыі?

— Часткова гэту тэму распальвае апазіцыя. «Аранжавая» навязваючы думку пра тое, што федэралізацыя — гэта першы крок да падзелу Украіны. Тэма расколу дзяржавы сапраўды вельмі адмоўна ўспрымаецца ў народзе. Спраба абвяшчэння падчас «аранжавай рэвалюцыі» ў снежні 2004 года Паўднёва-Усходній украінскай аўтаномнай рэспублікі не прынесла палітычных дывідэндаў аўтарам ідэі — Партыі рэгіёнаў. Апазіцыя хацела б і далей стрыгчы купоны, абвінавачваючы Партию рэгіёнаў у сепаратызме. З іншага боку, нельга выключыць наяўнасці ў Партыі рэгіёнаў праекту федэралізацыі. Часопіс «Украінскі Тыждэн» апублікаваў каментарый аднаго з дэпутатаў ад Партыі рэгіёнаў, які даў зразумець, што ў адміністрацыі Януковича вядзеца палеміка на гэты конт. Праўда, канкрэтных праектаў яшчэ не стварылі. У любым выпадку, грамадская дыскусія вакол федэралізацыі сапраўды пачалася. У прэсе можна сустрэць прыхільнікаў падобнай ідэі і яе крытыкаў.

— Якія аргументы ў тых, хто выступае за федэратыўны праект?

— Яны не трактуюць федэрацию як стварэнне на ўсходзе краіны рускамоўных аўтаномій, якія ў выпадку чаго могуць збегчы пад руку Масквы. Гаворыцца пра неабходнасць развіцця фінансавай аўтаноміі рэгіёнаў, калі большая частка падаткаў будзе заставацца на месцах. Пры цяперашніх схемах ўсе падаткі ідуць у цэнтр, адкуль рэгіён атрымлівае дадаць і субсіды. Звычайна гэта не больш 20 працэнтаў

таго, што пайшло ў Кіеў. Адным словам, неабходнасць рэформы тлумачаць праз эканоміку. Фігуруюць цікавыя лічбы: быццам федэратыўная дзяржава вырабляюць 80 працэнтаў сусветнага валавога прадукту. Натуральна, шмат кажуць пра рэгіональную разнастайнасць культурных і гісторычных традыцый. Але, думаю, тут не апошні матыў у тым, што Партыя рэгіёнаў трэба мець моцны тыл у выпадку змены ўлады ў Кіеве. Якой бы слабай ні была цяперашняя апазіцыя, яна позна ці рана пройдзе працэс перазагрузкі і пачне вяртаць страчаныя пазіцыі.

— Ці існуе украінская школа федэратыўной думкі?

— Безумоўна. І тут ёсьць вельмі цікавая дэталь. Раней, выступаючы за аўтаномію Усходу, данецкая спасылаліся на прыклад створанай у 1917 годзе бальшавікамі Данецка-Крыварожскай Савецкай Рэспублікі. Яна разглядалася як альтэрнатыва Цэнтральнай Радзе. Цяпер пра савецкія эксперыменты намагаюцца не ўзгадваць. Больш таго, мадэль цяперашніх унітарнасці выводзяць з адміністратыўнай палітыкі СССР. Заклікаючы да федэралізацыі, увесь час узгадваюць выраз заснавальніка Украінскай Народнай Рэспублікі (УНР) Міхаіла Грушэўскага: «Хоць нейкая спроба навязаць мясцовым грамадам механічную унітарнасць, прымусовыя саюзы, будзе памылкай, якая прывядзе выключна да супраціву і створыць глебу для новых канфліктў».

— Чым можа скончыцца цяперашня палеміка вакол федэралізацыі?

— Парадокс у тым, што на гэты момант ніякая федэралізацыя Януковичу не патрэбная. Ён заўзяты будзе прэзідэнцкую вертыкаль, і перадаваць паўнамоцтвы мясцовым князькам яўна не ў яго інтаресах. Па-другое, каб Украіна стала федэрацией, патрэбна федэратыўная дамова, якую павінны падпісаць усе суб'екты. Як арганізаваць такога кшталту працэс? Па якому прынцыпу дзяляць Украіну на новыя адміністратыўныя адзінкі? Межы гісторычных тэрыторый не адпавядаюць межам сучасных абласцей. Сыходзячы з гісторычнай логікі, некаторыя вобласці трэба аўтадэльстваць. Напрыклад, Таўрыя ўключала ў сябе сучасныя Мікалаеўскую і Херсонскую вобласці. Адэсскую і Кіраваградскую вобласці ўвогуле называлі Наваросія. Тут сам чорт нагу зломіць. Не забывайце пра проблему крымскіх татараў, што абвяжкова паспрабуюць узняць пытанне аднаўлення нацыянальной аўтаноміі, якую мелі да 1944 года. Палітычна дэстабілізацыя

Па якому прынцыпу дзяляць Украіну на новыя адміністратыўныя адзінкі? Межы гісторычных тэрыторый не адпавядаюць межам сучасных абласцей. Сыходзячы з гісторычнай логікі, некаторыя вобласці трэба аўтадэльстваць

зараз. Так, — згодныя яны, — працы абласцей трэба пашыраць, аднак ідэя пашырэння паўнамоцтваў рэгіёнаў не патрабуе федэралізацыі. Дастаткова прынцып закон пра пашырэнне мясцовага самакіравання. Небяспека, па іх словаў, у тым, што працэс надання рэгіёнам такой жа аўтаноміі, якую, напрыклад, маюць землі ў ФРГ, значыць наданне ім знакаў дзяржайнасці (гербаў, сцягоў, парламентаў, асобнай сістэмы адукацыі). Фактычна быццам

гэта зялёнае свято для пачатку сепарацыі. Ращуча адмінтаеща тэзіс пра тое, што культурная сітуацыя на Захадзе і на Усходзе занадта розная. Гэта самы слабы ланцужок у іх схеме доказаў. На дніях Львоўскі абласны савет пастанавіў не святкаваць у горадзе 9 мая — Дзень Перамогі. Каментарыў, думаю, не патрэбна.

— Ці праводзяцца сацыялагічныя апытанні на гэту тэматыку?

— Той жа «Украінскі Тыждэн» апублікаваў дадзеныя апытання, якія былі зробленыя ў лютым. За ідэю федэралізацыі выступаюць 35 працэнтаў. Яшчэ 35 — за тое, каб адбыўся рэферэндум па гэтым пытанню. Толькі 16 працэнтаў катэгорычна супраць рэформы. Аднак трэба адзначыць, што зандаж быў зроблены ў лютым, калі Янукович толькі-толькі прыйшоў да ўлады. Патрэбныя новыя альгантні, каб рабіць высновы наконт стаўлення да ідэі УФР.

— Чым можа скончыцца цяперашня палеміка вакол федэралізацыі?

— Парадокс у тым, што на гэты момант ніякая федэралізацыя Януковичу не патрэбная. Ён заўзяты будзе прэзідэнцкую вертыкаль, і перадаваць паўнамоцтвы мясцовым князькам яўна не ў яго інтаресах. Па-другое, каб Украіна стала федэрацией, патрэбна федэратыўная дамова, якую павінны падпісаць усе суб'екты. Як арганізваваць такога кшталту працэс? Па якому прынцыпу дзяляць Украіну на новыя адміністратыўныя адзінкі? Межы гісторычных тэрыторый не адпавядаюць межам сучасных абласцей. Сыходзячы з гісторычнай логікі, некаторыя вобласці трэба аўтадэльстваць. Напрыклад, Таўрыя ўключала ў сябе сучасныя Мікалаеўскую і Херсонскую вобласці. Адэсскую і Кіраваградскую вобласці ўвогуле называлі Наваросія. Тут сам чорт нагу зломіць. Не забывайце пра проблему крымскіх татараў, што обвяжкова паспрабуюць узняць пытанне аднаўлення нацыянальной аўтаноміі, якую мелі да 1944 года. Палітычна дэстабілізацыя

запросту гарантаваная. Да федэралізацыі справа наўрад ці дойдзе. Аднак Януковичу патрэбна кансалідаваць электарат Усходняй Украіны, дзе ідэя Данецкай Рэспублікі вельмі папулярная. Таму ўрадавыя чыноўнікі, думе, практычна, паспрабуюць час ад часу мусіраваць гэту проблему на радасць як свайму электарату, так і апазіцыі. Апошняя, на радасць ужо свайму электарату, можа быць конца крытыкаў Януковича за замах на адзінства дзяржавы.

ПАЛІТЫКІ ТЫДНЯ

ГУРБАНГУЛЫ БЕРДЫМУХАМЕДАЎ

У эпоху папярэдніка-Туркменбашы абавязковай да вывучэння ў школах і ВНУ была кніга «Рухнама», напісаная асабістай Нязавым. Пасля змены рэжыму «Рухнаму» з бібліятэк выдалі. А на мінульым тыдні школьнікаў і студэнтаў абавязалі вывучаць новай твор — «Унук, які рэалізуе мару дзеда». У кнігу ўвайшлі 22 артыкулы нейкага Тачмамеда Джурдзекава, напісаныя ім з кастрычніка 2007 па лістапад 2009 года. Усе артыкулы — пра светлага сына туркменскага народа, лідэра туркменскага Адраджэння, вялікага чалавека, які нясе адказнасць за лёс свайго народа, — пра презідэнта Туркменістана Гурбангулы Бердымухамедава. Парадокс у тым, што Тачмамед Джурдзекаў — былы апаратчык туркменскай Кампартыі. Акрамя таго, пра Нязава — першага презідэнта Туркменіі, якога Гурбангулы змяніў толькі год таму, не сказана ні слова. Застаецца дадаць, што кніга вышла на трох мовах: туркменскай, рускай і англійскай. Кажуць, хтосьці бачыў асобнікі на нямецкай і кітайскай.

СЕГАЛЕН РУАЛЬ

Былая кандыдатка на пасаду презідэнта Францыі ад партыі сацыялістў нечакана для ўсіх адмовілася ад ідэі выстаўляць сваю кандыдатуру на наступных прэзідэнцкіх выбарах. «Я аддаю перавагу таму, каб ахвяраваць сваім прэзідэнцкім амбіцыямі ў імя перамогі левых», — сказала палітык. Заява стала сенсацияй. Менавіта асабістая амбіцыі Руаяль даўно падрывалі адзінства партыйных шэрагаў. Як толькі Сегален Руаяль прайграла Нікаля Саркозі ў маі 2007 года, яна заявіла, што гатовая да рэваншу на наступных выбарах у 2012-м.

Пасля Руаяль і яе прыхільнікі аспрэчылі выbaraў старшыні партыі, якія Сегален прайграла цяперашняму лідэру сацыялістў Марцін Абры. Больш таго, яна нават не выключала, што будзе балатавацца як незалежны кандыдат, што пагражала нават існаванню Сацпартыі. І вось цяпер Сегален нечакана выходзіць з гульні. Між тым, у партыі пачынаецца падрыхтоўка да праймерыз, на якіх будзе вызначана імя кандыдата. Пакуль цяжка сказаць, хто стане кандыдатам ад сацыялістў, аднак шансы ў яго будуть вельмі добрыя. Пасля таго, як Саркозі абвясціў пра намер павялічыць тэрмін выхаду на пенсію, яго рэйтыйнг моцна ўпаў.

ІВАН ГАШАПРАВІЧ

Прэзідэнт Славакіі падпісаў спецыяльны ўказ, які забараняе грамадзянам краіны атрымліваць грамадзянства іншых краін. Усім зразумела, што размова ідзе выключна пра права набываць венгерскае грамадзянства. Адпаведна разненю, якое нядайна прынялі ў Будапешце, усё этнічныя венгры, які жывуць за мяжой краіны, могуць атрымаць венгерскія пашпарты. Нагадаем, што па выніках першай сусветнай вайны Венгрыя, якая ўваходзіла ў склад дзяржавы Габсбургага, стаціла амаль палову сваіх зямель. Тая падзея стала нацыянальным болем. Раней была прынятая праграма падтрымкі дыяспары, пазней — уведзеная «карты венгра». Цяпер вось аўтаматична вярнулі ўсіх сваякоў у венгерскае грамадзянства. Найбольш небяспечная рэалізацыя ўказу для Славакіі, дзе жывуць каля паўмільёна венграў. Таму Гашпараўчам і быў прыняты ўказ пра забарону падвойнага грамадзянства. Аргументуючы неабходнасць сіметрычнага адказу, Браціслаў абвінаваціа венгерскі ўрад у жаданні аднавіць межы на момант пачатку першай сусветнай вайны. Цікава, што іншыя краіны, якія ўзніклі на рэштках Аўстро-Венгрыі, ініцыятыву Будапешта прайнаравалі. Між тым, у славацкім парламенце ёсьць дэпутацкая група ад партыі венграў. Іх ужо папярэдзілі, што ў выпадку прынцыпія венгерскага грамадзянства ў іх адбяруць дэпутацкія мандаты.

КУЛЬТУРА

14

► КАРНАВАЛ

ЧУЙНЫ СОН ВЯЛКАГА ГОРАДА

Алесь ГІНЗБУРГ

«Абудзі гэты горад, ён спіць!»
— пад такім лозунгам
30 мая ў Мінску (а дакладней,
па Мінску) прайшоў лятучы
карнавал вулічнага мастацтва.
Паэты, музыкі і майстры
агнявога шоу выйшлі на
вулыцы сталіцы, каб давесці,
што там ёсьць месца творчасці.

«Я баяўся арышту»

«Сучаснае мастацтва загнае ў катакомбы галерэй, музея, душныя актавыя залі. Гэта няправільна! Наша мэта — вывесіць культуру з рэзервацыі ў публічную простору» — пачаў сваю працову Кірыла Ільніцкі, удзельнік студыі «Фартынбрэс» пры «Свабодным тэатры». Ён працаваў чымсьці накшталт сярэднявечнага глашатая, прыцягваючы ўвагу мінакоў да «прадстаўлення».

Удзел у імправізаваных вулічных чытаннях узялі паэты Андрэй Адамовіч, Марыя Мартысевіч, Вероніка Бурлак, Віктар Жыбуль, Віталь Рыжкоў, Андрэй Хадановіч. Імакампаніраваў гурт «reLikt». Выступ Хадановіча на пляцоўцы каля помніка А. Пушкіна над Свіслоччу быў кульминацыяй, бо яму таварышавала шоу-группа «Пальмыны Бармаглот». Так што імпрэза зацягнулася да дзесятага вечара — прыкладна ў гэты час у май над Беларуссю заходзіць сонца.

Іншыя чытанні праходзілі каля Мінскай ратушы, на скрыжаванні Нямігі і праспекта Пераможца, — то бок, у месцах, дзе нядзельным вечарам шмат адпачывальнякаў са спальных раёнаў горада. Некаторых з такіх выпадковых гледачоў, якія скептычна былі настроены ўдзельнікі да такога варыянту развіцця падзеі, нават удалося зачягнуць у шэрагі аматараў пазіціі. А вось разгонаў і арыштаў, якія таксама страшылі многіх патэнцыйных удзельнікаў шоу, наадварот, не адбылося.

Андрэй Адамовіч, чыёй ролі было пачынаць няпростая вулічная чытанні ва ўмовах, калі трэба перакрыкваць транспарт і іншыя гукі вуліцы, прызнаеца: «Было прыкольна, але было бачна, што мінакам не надта цікава. Да таго ж, я, сур'ёзна баяўся, што мяне арыштууюць». Да канца вечара настроі змяніліся: «Выступ Хадановіча з фэер-шоу быў адной з самых прыгожых творчых акцый, якія я бачыў у Мінску», — дзеліцца ўражаннямі адзін з гледачоў.

лавек. І тым цікавей, што бюджет мы мелі — нуль рублёў. Магчыма, такі поспех ад таго, што ніякай канкурэнцыі не было.

Па сведчанні тэатразнаўцы са Штудгарту, аднаго з гледачоў акцыі, у Нямеччыне немагчыма сабраць такую колькасць публікі на вулічны канцэрт, бо на кожным рагу адбываецца нейкая імпрэза. А ў Мінску цікавасць ёсьць — няма прапановы. Калі бу горад актыўней выходзілі вулічныя артысты, людзі больш актыўна прыходзілі б цэнтр. У Мінску пасля канца працоўнага дня пуста, бо няма атракцыяў: мала кавярняў, мала забаваў. Таму «культурны адпачынок» выліваецца ў п'янае хаджэнне па вуліцах».

Па словаах Кірыла, найбольшую стойкасць і вытрымку падчас падрыхтоўкі акцыі праявілі паэты: «Музыкі ды вулічныя фокуснікі і майстры пантамімы адзін за адным адмаўляліся выступаць на вуліцы — а гэта ж іх асноўнае, прыроднае месца працы! А вось паэты наадварот, ахвотна выйшлі ў незвычайнай для сябе асяроддзе. Андрэй Хадановіч нават знайшоў новых прыхільнікаў. Яны б ніколі ў іншых умовах не пазнаміліся з яго творчасцю — усе інфармацыйныя каналы ідуць проста міма іх!»

Задаволеная вынікам, менеджеры «Свабоднага тэатру» плаўнуючы шукаць сродкі на вялікі карнавал вулічнага мастацтва ў Мінску ўвесень 2010 года. «Будзе не 5, а 50 крапак, шырокое інфармаванне. Акцыя 30 мая паказала: гэта патрэбна нашаму гораду».

► ПРЕЗЕНТАЦЫЯ

БЕЛАРУСЬ — ШВЕЦЫЯ

У Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі 1 чэрвяна адбылася презентацыя беларускага выдання доктарскай дысертацыі шведскага гісторыка беларускага паходжання Андрэя Катлярчука «У ценю Польшчы і Расіі. Вялікае княства Літоўскага і Швецыя ў часе єўрапейскага крýзісу сярэдзіны XVII стагоддзя».

Гэта ілюстраванае 306-старонковое выданне ўпершыню выходзіць асобнай кнігай на беларускай мове. Раней яно друкавалася на старонках часопіса «Arche» ў 2008 годзе.

У даследаванні адлюстроўваюцца спробы ВКЛ заключыць Кейданскую дамову 17–20 жніўня 1655 года аб дзяржаўнай уніі са Швецыяй. Асобныя часткі магнаграфіі прысычаныя ўкраінска-шведскім і ўкраінска-расійскім дачыненням. Кніга выдадзена пры падтрымцы Згуртавання беларусаў свету «Бацькаўшчына» і пасольства Швецыі ў Беларусі.

Паводле слоў пасла Швецыі Стэфана Эрыксана, выданне часткова дае адказ на пытанне аб прычынах актыўніцтва сучасных

шведска-беларускіх контактаў. Вельмі блізкія адносіны дзве краіны 300 гадоў таму жывяць сённяшнія сувязі, — сказаў дыпламат.

Як адзначыў Катлярчук, нядалёка Кейданскай уніі з'яўляецца спрабай ВКЛ выбраць трэці — паўночны шлях паміж Польшчай і Расіяй. На думку гісторыка, падпісанне Кейданскай дамовы з Швецыяй, якая ў сярэдзіне XVII стагоддзя была імперыяй і межавала з ВКЛ, стала «інфармацыйнай бомбай» для жыхароў княства, бо рушыла ўвесь 300-гадовы ўклад жыцця. Даследчык падкрэсліў, што пасля раптоўнай смерці 31 снежня 1655 года ініцыятар уніі, вялікага гетмана ВКЛ Януша Радзівіла (існуе версія, што ён быў атручаны) і антышведскага паўстання ў Жамойці дамова страціла сілу. Паводле яго слоў, пасля уніі пачалася паланізацыя шляхты, дыскримінацыя пратэстантызму і праваслаўя.

Гісторык мяркуе, што выданне дапамагае супрацоўніцтву Беларусі са Швецыяй, якая пасля працяглага перапынку вяртаецца да пайднёвага напрамку сваёй знешніяй палітыкі.

Презентацыі кнігі прайшлі 2 чэрвяна ў Віцебску, 3 чэрвяна ў Магілёве і Гомелі, 4 чэрвяна — у Баранавічах.

Марат Гаравы, БелаПАН

► ЧЫТАННІ

РАДЗІВІЛЫ — У ЖОДЗІНЕ

Уладзімір СІЎЧЫКАЎ

У горадзе, знаным найперш як прымысловы, адбыўся другі этап першых Радзівілаўскіх чытанняў «Роля і значэнне роду Радзівілаў у гісторыі Беларусі», які быў прысвечаны 390-м угодкам дзяржаўнага і ваенна-дзеячага Вялікага княства Літоўскага, мецэната Багуслава Радзівіла.

У вялікай зале Палаца аўтамабілебудаўнікоў перад вучнямі і настаўнікамі, перад дыпламатамі і гасцямі са сталіцы, а таксама са Слуцка, з Нясвіжа, Смалявічаў, Барысава, Карагляўца (Калінінграда) выступілі

выфонд і гарадскім бібліятэкам новае выданне — кнігу «Багуслава Радзівіла. Аўтабіографія».

З асаблівай зацікаўленасцю былі сустрэты архітэктурныя распрацоўкі, паведамленні і відэапраекты жодзінскіх школьнікаў і гімназістаў Насты Мартысюк, Лізаветы Салохінай, Ксеніі Калеснікавай, Насты Красоўскай, Антона Гары, Паліны Сівакавай, Любкі Сіліч, Лізаветы Тарасевіч і Юліі Машковіч.

Парадавалі слухачоў сваімі

Жодзінскай гімназіі №1, трою «Вытокі» з Дзяржаўнай філармоніі ды гурт «Тутэйшая шляхта» з Белдзяржуніверсітэта.

Сур'ёзную, урачыстую і цікавую імпрэзу правяяла Ірына Супрановіч, а прайшла яна пад патранатам жодзінскіх аддзяленій культуры і адукацыі, а таксама жодзінскага краязнаўчага музея. Маркуеца, што гэтыя чытанні стануць традыцыйнымі, паспрыяючы выхаванню любові да роднай зямлі, пашаны да яе багатай гісторыі і культуры.

СПАДЧЫНА

Адам Шэмеш: МАСТАК І ЛІТАРАТАР

Аляксей ХАДЫКА

Якім быў Мінск сярэдзіны XIX стагоддзя? Нарыс «Мінск» аўтарства знакамітага паэта Уладзіслава Сыракомлі, надрукаваны ў часопісе «Teku Wilenska» (№1–2 за 1857 год), дае адказ на эта і яшчэ шмат якія пытанні.

Адам Шэмеш. Партрэт Сыракомлі. 1850-я

Горад меў 23 952 жыхары, шляхты — 584, чыноўніцтва — 178, вайскоўцаў — 1 681, духавенства праваслаўнага — 20, каталіцкага — 52. Паводле веравызнання даміналіў іудзеі — 13 873, затым каталікі — 7 411 і праваслаўнія — 3 547, было каля 300 магаметані 38 пратэстантаў... Ні памеры, ні суадносіны сацыяльных і канфесіянальных груп ніяк не нагадвалі сучасны Мінск XXI стагоддзя. Як і інтэнсіўнасць мастакага і культурнага жыцця, якая была не надта напружана. Сёння адукаваны мінчук сярод мастакоў горада таго часу прыгодае Валенція Ваньковіча — у цэнтры горада стаіць яго музей, і Яна Дамеля. Між тым вядомасць апошніх — у значнай ступені заслуга Адама Шэмеша (1808–1864), які пакінуў некалькі нарысаў пра сучаснікаў. І выступіў суаўтарам Сыракомлі ў нарысе «Мінск». Сам жа застаўся амаль невядомы.

Рысы біяграфіі

Адам нарадзіўся ў заможнай шляхецкай сям'і маршалка Ігуменскага павета Казіміра Шэмеша і Евы Вендорф, якія валодалі маёнткам Барацічы каля Ігумена (сёння — Чэрвень). «У вялікім, яшчэ грабным старым доме з высокім дахам, са сценамі, счарнелымі ад часу, які, аднак, з-за гасцінінаў гаспадароў быў заўсёды прыемны і вясёлы», — так піша ва ўспамінах Ева Фелінская, будучая цешча мастака. Клопатам бацькоў Адам трапіў у Віленскі ўніверсітэт, дзе ў сярэдзіне 1820-х атрымаў ступень магістра філасофіі. Але захапленне мастактвам прывяло яго на мастакі факультэт да прафесара жывапісу акурат перад самым закрыццём універсітэта. Віленскі перыяд жыцця Шэмеша складаўся шчасліва.

Мінскі кнігагандляр і біёграф Манюшкі Аляксандр Валіцкі ў нарысе «Крышталевіч», прысвечаным віленскому дзіваку-бадзягу і паэту, у якім адным з герояў з'яўляецца сябар Крышталевіча Шэмеш, піша: «У той час Шэмеш быў яшчэ багаты, і сэрца, як і

кішэню, тримаў для сяброў расчыненымі». Сяброўскія вечарыны, спаборніцтвы ў пісанні вершаў — усё як у звычайнай студэнцкай моладзі.

Жыццё ў Мінску, дзе, вандруючы паміж бацькоўскай сядзібай і горадам, Шэмеш правёў два перыяды — 1831–1842 і 1846–1852, сталася не настолькі щастлівым. Прафесійна працаўшы у Мінскай гімназіі, выкладаючы малюнак, альбо зарабляючы выкананнем дэкарацый для тэатра ў першыя мінскія гады Шэмешу не выпала. Ён задавальняўся нязначнымі заробкамі на чыноўнай пасадзе і эпізайдычнымі замовамі: выкананне партрэтаў мінскага бамонду, малюванне рэлігійных кампазіцый.

У 1842–1846 гадах быў змушаны выезд у Харкаў, а далей, па дазволе з Пецярбургу — у Саратаву, дзе ў ссыльцы знаходзілася цешча мастака Ева Фелінская. Фелінская была пакараная за ўдзел у адным з гурткоў, арганізаваных Шыманам Канарскім для падрыхтоўкі чарговага антышарскага паўстання. Шэмеш — высланы як недабранадзейны грамадзянін. У Саратаве ён працаўшы як партрэтыст, пісаў гістарычныя кампазіцыі, для мясцовага касцёла — вобраз Хрыста ў цярновым вянку. Твар Хрыста ён намаляваў са сваёй цяжарнай жонкай — і цярновы вянок зрабіўся нядобрым знакам. Нарадзіўшыся Адаму першынца, Паўліна Фелінская, яго 22-гадовая жонка, памерла.

Празаічны Мінск

Шэмеш «лёгкі валодаў пяром, прыносячы мастактву большую карысць як крытыку» (так піша Вінцэнт Смакоўскі ў нарысе пра Ваньковіча, надрукаваным у 1845 годзе). Ужо ў першы мінскі перыяд, а затым у Херсоне і Саратаве, Шэмеш зрабіў першыя крокі ў стварэнні летапісу сучаснага мастакага жыцця.

У 1830-я Шэмеш пазнаёміўся з Янам Дамелем, мастаком, упершыню ацненім менавіта ў біографічным эса Адама (публікацыя ў віленскім часопісе «Athenaeum» у 1842). І тут Шэмеш раптам шчыра выказваеца пра цяжкую атмасферу тыпографіі губернскага горада Расіі, у які ператвараўся Мінск. Гэтага няма ў старонках, прысвечаных апісанню мінскіх старожытнасцяў, храмаў, помнікаў у сумесным з Сыракомлем нарысе.

Але ёсэ пра Дамеля, пішучы пра ўмовы працы мастака ў родным горадзе, Шэмеш вельмі крытычны. «Якая сіла волі, якая закаханацца у мастактва патрабаваліся, каб застацца вернымі сваёй справе, працягнуць самаўдасканальваща ў такім антыэстэтычным, празаічным месцы, якім з-за абыякавасці жыхароў да любой працы душы, да якой бы то ні было прыгажосці, з-за недахопу неабходнай мастаку дапамогі (анатамічныя фігуры, антычныя злепкі, добрыя карціны) — з'яўляецца Мінск».

Адзін даследчык культуры быў Рэчы Паспалітай у XIX стагоддзі заўважыў: калі раней мастакі «знаходзіліся на службе каралія або магнатаў і былі іх «пенсіянерамі», цяпер яны зрабіліся прадстаўнікамі вольных прафесій ці займалі пасады дзяржаўных службоўцаў».

Фрыдрых Авербек. Марыя і Лізавета. 1825. Гэта ўзор жывапісу «назарэйскай» школы, ідэал прапагандаванай Шэмешам рэлігінасці ў мастактве

Поспех залежаў ад інтэнсіўнасці мастакага жыцця, а ў 25-тысячным Мінску яго падтрымлівалі толькі асобныя аматары-калекцыянёры. Такія, якія сівілістычныя сакратар Юры Кабылінскі, стваральнік вялікага прыватнага музея ён дапамог Дамелю прыдбаць дом і майстэрню ў Мінску. Але такіх бытлі адзінкі.

План ратавання мастактва

Пра якія спосабы пераадолення апаты на мастакцкім рынку выказваеца пра цяжкую атмасферу тыпографіі губернскага горада Расіі, у які ператвараўся Мінск. Гэтага няма ў старонках, прысвечаных апісанню мінскіх старожытнасцяў, храмаў, помнікаў у сумесным з Сыракомлем нарысе.

З лабадзёным планом, калі ўлічыць, што Віленскі ўніверсітэт — адзіны, дзе з 1818 года ладзіліся выставы ў краі, — быў зачынены, а сучасныя дзеячы культуры, Ю. Крашэўскі, А. Кіркор, В. Смакоўскі з артыкууламі пра мастактва выступалі эпізайдычна. Насуперак перасцярогам аб «празаічнасці» Мінска, горадам, дзе можна рабіць экспазіцыі сучаснага мастактва, Шэмеш называе менавіта яго, «паколькі тут збіраеца даволі значнае грамадства». Захапленне гісторыяй роднага горада, знаёмства з яго лепшымі людзьмі, неабыкавае стаўленне да яго, прывязвалі мастака да Мінска.

У палеміцы на старонках польскамоўных часопісаў у 1844–1845 гадах, у якіх бралі ўдзел Шэмеш, Крашэўскі, Грабоўскі, Смакоўскі, не было адзінства наконт месца і сацыяльнага асяроддзя, якія б

Грабоўскім (1804–1863). Падобна як Шэмеш, той бачыў у рэлігійным аспекте творчасці залог маральна-этычнага і прафесійнага прагрэсу. Шэмеша і Грабоўскага яднала перакананне, што адраджэнню вялікага мастактва ў краі павінна служыць абуджэнне інтаресу мастакоў і літаратаў да гістарычнай спадчыны народа, да выдатных, павучальных сюжэтаў мінушчыны. Невыпадкова Грабоўскі як літаратурны крытых быў першым дактывальнікам раманаў Вальтера Скота для польскамоўнага чытача.

Імкнучыся падтрымаць цікаўнасць Шэмеша да нацыянальнай гісторыі, напачатку 1840-х Грабоўскі знайшоў для яго замову на 2 карціны з сюжэтамі часоў Яна III Сабескага. Шэмеш у эсэ пра віленскую школу ясна фармулюе праграму будучага росквіту нацыянальнага мастактва. У нас ёсць, піша ён, «прыгожыя азёры, зялёныя даліны, вялікія лясы, чароўныя месцы і над Нёманам, і ў Інфлянтах, і ля Троки, і ў Падолі; вясковыя людзі з жывапіснымі і разнастайнымі народнымі ўборамі; ёсць гісторыя, поўная ўзвышшаных і на дзвіва прыгожых эпізодаў, здольных захапіць мастака... Ёсць і каталіцкая вера, якая дапамагла ўздыму мастактва ў Італіі, сярэднявечнай і сучаснай Германіі».

Рамантычная ідеалізацыя народнага духу і гістарычнага мінулага, дапоўненая надзеямі на рэлігійнае адраджэнне, ставіць Шэмеша поруч з Янам Чачотам, Адамам Міцкевічам і асабліва Юзафам Крашэўскім. Запошнім, які кіраваў «Атэнзумам» у 1841–1851 гадах, у Шэмеша склаліся сяброўскія адносіны. Тады і з'явіўся ў друку эсэ пра Дамеля і віленскую школу. Глыбока захапляўся Шэмеш пазэйяй Міцкевіча, выкананыя да сёння палотны «Смерць Робака», сцэна з «Пана Тадэвуша» і жывапісны ілюстрацыі да «Конрада Валенрода».

Хаця Шэмеш-тэарэтык — відавочны рамантык, пішучы пра Дамеля і іншых сучаснікаў, — ён выглядае свядомым прыхильнікам рэалістычнага стылю. У штудыях да «Адступлення французаў праз Вільню» Дамеля, Шэмеш зачараваўся дакладнымі малюнкамі.

Па вяртанні ў Мінск, у другі мінскі перыяд (1846–1852) літаратурна-эсэістичны талент Шэмеша раскрыўся не толькі ў супрацоўніцтве з Сыракомлем над нарысам «Мінск». Яшчэ была супраца з Дунінам-Марцінкевічам і Манюшкам, дэкарацыі для першай пастаноўкі «Сялянкі» («Ідылі») у 1852 годзе. Недарма ў «імправізцы» Сыракомлі «У коле знаёмых у Мінску» наш герой прыгданыя як «адзін з самых высакародных людзей». Дэкарацыі спектакля не захаваліся, але збяргорся тагачасны, поўны ўзнёсласці, образ Сыракомлі, адлюстраваны Шэмешам.

Шэмеш выявіў сябе як таленавіты мастак, але болей — як грунтоўны крытык мастактва, які бачыў неабходнасць развіцця нацыянальнай школы на глебе звароту да нацыянальных каранёў. І прафесійнай мастактва адукацыі і працы, разам з арганізацыяй мастактва жыцця. Мастактва выставы, пра якія ён марыў, прыйшлі ў Мінск толькі ў 1890-я гады.

КУЛЬТУРА

16

▶ АНОНС

ПЯЦЬ ПРЫЧЫНАЎ, КАБ «ВЕ2GETHER»

Ева ВАЙТОЎСКАЯ

25–27 чэрвяна на беларуска-літоўскім памежжы адбудзеца музычны фестываль «Be2gether». Падзея збірае тысячы людзей, каб яны маглі здорава прарабіч час разам, незалежна на нацыянальнасць, узрост ці рэлігійныя перакананні. Слоган фэсту - «музыка адчыніяе межы». І ў кожнага з вас, на нашу думку, ёсьць сама меней 5 прычынаў, каб да гэтага свята далучыцца.

Першая — празрыстыя межы

Гэта, відаць, адзіны ў сучасніці выпадак, калі дзяржаўная мяжа настолькі не перашкода для грамадзяніна Беларусі, які сабраўся на фестываль у іншую краіну. Пры наяўнасці квітка на фестываль «Be2gether» візу ў амбасадзе Літвы вам выдадуць бясплатна. Тэрмін падачы дакументаў працягнуты да 17 чэрвеня!

Другая — рамантычны замак

Выходныя ў ваколіцах замка — добрая традыцыя. Пагатоў — такога шыкоўнага рэнесанснага замка, як у Нарвішках.

Skunk Anansie

Вядомы яшчэ з XVI стагоддзя, у стагоддзі XVIII ён быў адбудаваны манахамі-францішканцамі і дзейнічаў як кляштар. Пасля Лістападаўскага паўстання кляштар быў ліквідаваны ўладамі Расійскай імперыі. Замак быў ператвораны ў баракі, а касцёл пры ім разбураны.

Дзякуючы шыграванням прадпрымальніка Гедрыуса Клімкявічуса і падтрымцы Еўрасаюзу, у XXI стагоддзі замак быў адрестаўраваны і атрымаў новае жыццё. Цяпер там гатэль, канферэнц-зала, рэстарацыя, а 25–27 чэрвяна тут традыцыйна размесціцца штаб фестывалю.

Калі замка — малаянічы драўляны касцёл 1929 года ў закапанскам стылі. Касцельны цвінтарт месціцца ўжо на тэрыторыі Беларусі, «Open Space» і «Akute». Беларускі

Трэцяя — добрая музыка

Сёлета на фестывалі запланавана шмат цікавостак не зусім музычнага плану, на самы розны густ. Спартыўная забава босабол — валейбол на пляцоўцы-батуце; тэатр харэографа Гіціса Іванаўскага, які прадставіць сюрэралістычны свет танга ў пастаноўцы «8 квадратных метраў». Апроч таго, творчae аўяднанне «Art Forge» вылепіць гліняны горад — копію фестывалю. Любы ахвочы зможа далучыцца да стварэння з гліны скульптураў сябе, свайго намёту ці ўласнага аўтамабіля. А акторы з группы «Trupé Liūdi» наладзяць на фестывальным луззе бутафорскі ЗАГС, дзе закаханыя пары атрымаюць магчымасць адыграць «свя-

хэдлайнер — Лявон Вольскі з праектам «Белая яблыня грому».

Чацвёртая — шмат сяброў

На любой імпрэзе весялей у кампаніі. Групам ад 4-х чалавек на «Be2gether» — 25-пракцэнтная зілёнка на квіткі. Таксама студэнтаў заахвочваюць адзначыць паездкай на фестываль здачу летнія сесіі: кошт квітка пры прад'яленні студбілета — усяго 200 тысяч.

Апроч таго, фэст абяцае быць міжнародным не толькі па складзе выступоўцаў, але і па складзе гледачоў. Ужо 4 гады запар у Нарвішках беларусы традыцыйна пабратаюцца з літоўцамі.

Пятая — безліч забаваў

Сёлета на фестывалі запланавана шмат цікавостак не зусім музычнага плану, на самы розны густ. Спартыўная забава босабол — валейбол на пляцоўцы-батуце; тэатр харэографа Гіціса Іванаўскага, які прадставіць сюрэралістычны свет танга ў пастаноўцы «8 квадратных метраў». Апроч таго, творчae аўяднанне «Art Forge» вылепіць гліняны горад — копію фестывалю. Любы ахвочы зможа далучыцца да стварэння з гліны скульптураў сябе, свайго намёту ці ўласнага аўтамабіля. А акторы з группы «Trupé Liūdi» наладзяць на фестывальным луззе бутафорскі ЗАГС, дзе закаханыя пары атрымаюць магчымасць адыграць «свя-

хэдлайнер — Лявон Вольскі з праектам «Белая яблыня грому».

Падаць на візы

можна да 17 чэрвеня

Для падачы дакументаў у амбасаду кожны квіток трэба зарэгістраваць на сایце www.b2g.lt. Падрабязная інформацыя пра візы на сایце b2g.soundline.by.

Квіткі: групавыя (ад 4 асоб) — 185 тыс. руб., для студэнтаў — 200 тыс. руб. (па пасведчанні), для астатніх — 250 тыс. руб. У працягі фестывалю ў грамадскіх распаўсюднікаў, а таксама праз сістamu TicketPro.

Замова квіткоў і даведка па телефонах (+375 29) 6 5555 96, (+375 33) 6 5555 96.

Бясплатныя візы выдаюцца толькі па набытых у Беларусі квітках.

▶ ГУМАР

ВЫКРАДЗЕНАЕ СВЯТА

Лёлік УШКІН

«Не дапусціць, каб у нашага народу выкрапі перамогу!» — заяўві адзін вядомы палітык.

Прасыпаюся, значыцца, зранку. Зараз, думаю, невялікая праўбежка на роліковых лыжках, потым пакашу траву, дам паесці карове. Потым на працу. Трэба будзе абавязкова сёняння зрабіць наганяй камусьці. Каму?

Думкі перарваў стук у дзвёры. Заходзіць ахойнік, у руках трymае мой парадны мундзір з вялікім залатым зоркамі.

— Нашто? — пытаюся.

У яго вочы адразу круглымі сталі:

— Вы ж самі ўчора казалі, каб да раніцы падрыхтаваў для параду.

Парад? Які парад? Дзіўна, які парад можа быць? Што святкаўцаў? Дзень працы быццам ужо

адсвяткавалі, а да 3 ліпеня яшчэ далёка. Трапілі на вока рознага кшталту прыбамбасы на мундзіры: зоркі, аксельбанты, лампасы. Раптам сэрца брыкнула: «А што калі гей-парад?» Аднак пасля супакоўся: у такім варыянце абавязкова ў камплексе быў б скуральная куртка і хлыст. Я недзе чытаў, што гомасексуалістай на гэты контроль жэстачайшы.

Аднак праблемы гэта не вырашаю. Што за парад? Што за свята? Увогуле, што са мною? Ня ўжо так і ёсьць — першыя сімптомы пачатку той самай мазаічнай хваробы. «Спакойна, спакойна! — кажу сам сябе. — Не падавай знешніх знакуў трывогі!»

Адправіўшы ахойніка, выклікаў сакратара. Гэтаму чалавеку можна давяраць: ён ведае, што ў мяне на яго кампрамат, які ў выпадку чаго на чырвонец пачягне.

— Ну, што, — так асцярожна заходжу збоку, — як там парад?

Чыноўнік рапартуе: народ нагналі, раён ачаплі, самалёты

напаўняюць бакі. Усё гатова да дня святкавання...

І тут ён сам асекся.

— Святкавання чаго? — пытаюся.

— А хэн яго ведае.

Ага, значыць, не толькі ў мяне такая пяцірушка з галавою. Ужо добра. Што далей: ехаць на парад, каб чытаць прамову і людзей віншаваць? А з чым? Можна, натуральна, казаць абстрактна — кшталту жыць стала б значна лепш, калі б не розны Баракі Уладзіміравічы Атунбаевы. Аднак прысыма дыскамфорту адчуваецца. Як ні круці, канфуз відавочны: дзяржава падрыхтавала парад, а сама не ведае, нашто.

— Збірайце, — кажу сакратару, — тэрмінова Саўбез.

Сабралі Саўбез. Сядзім — рэпу чэшам. Ніхто таксама не ведае, з якога ражна святкаваць.

— Пачакайце, — кажа адзін з прысутных, — я калі сюды ехаў, бачыў транспарант — «65 год Вялікай Перамогі».

Ура! Нарэшце хоць нейкай зачэпкай. Такім чынам — Перамога. Значыцца, мы кагосьці перамаглі ў 1945-м. Сталі дружна гадаць, каго ж? Калі паглядзець на карту Усходніх Еўропы, то варыянтаў не так шмат. З нашымі рэсурсамі шансаў начысціць пысу ўкраінцам, палікам, а тым больш расіянам няма. Застаецца Літва. Такім чынам, 9 мая 1945-га нашы продкі ўзялі Вільнюс.

— Дарагія суайчыннікі, віншую вас з нагоды перамогі над балтыскімі акупантамі, — пачаў страчыць тэкст майі афіцыйнай прамовы спічрайтэр.

Аднак зноў з'явілася нестыкоўка: калі мы ўзялі Вільнюс, чаму аддалі?

Тут у кагосьці прабіла.

— Слухайце, мы ж забыліся, што мы мірныя людзі. А што калі гэта была нейкай ўнутранай перамогі? Скажам, над алкагалізмам або там над разгільдзійствам? Давайце ўзгадаем нейкія бічы грамадства мінулага, якіх зараз няма. Відавочна,

— Пака пададзім, — пытаюся.

адзін з іх мы і ліквідавалі ў 1945-м.

Добрая думка. Прыпыніті на такай ганебнай з'яве мінулага, як права першай ночы.

Надзеў мундзір і паўтары першыя словаў свайго выступу: «Дарагія суайчыннікі, віншую вас з нагоды гадавіны канчатковай перамогі нашага народу над практикай права першай ночы. Феадалізм у нас не пройдзе, нават калі камусьці за акінам вельмі хочацца нас нагнүць».

Пасля пайшоў забіраць на падац малога.

Заходжу — і што бачу: ён на падлозе гуляеца ў салдацкі. А побач ляжыць канструктар «Наша Перамога» над захопнікамі ў Вялікай войне». Тут усё стала на свае месцы. І парад, і прычына свята.

— Ты нашто скраў нашу перамогу? — пытаюся.

— Ды я не краў. Я так, пагуляцца ўзялі.

Відавочна. Дзякую богу, ён яшчэ не прамяніў на гумкі, або ўвогуле яе не зламаў. Дзе яе пасля рамантаваць? Паклаў перамогу ў больш надзеінае месца — замкнуў у шыфранер (адсюль малы дакладна не дастане).

І падехаў на парад.

Вось якая дурная раніца выдалася.

Новы Час

Масава-палітычная штотыднёвая газета

Выдаецца з сакавіка 2002 г.

Галоўны рэдактар

Кароль Аляксей Сцяпанавіч

Пасведчанне аб рэгістрацыі № 206 ад 20 ліпеня 2009.

ЗАСНАВАЛЬНИК: Мінская гарадская арганізацыя ГА ТБМ імя Ф. Скарэны. Адрас: 220005, г. Мінск, вул. Румянцева, 13. Тэл.: 284-85-11.

ВЫДАВЕЦ: Прыватнае выдавецкае юнітарнае прадпрыемства «Час навінаў».

Пасведчанне №64 ад 12.01.2007 г.

АДРАС РЭДАКЦЫІ І ВЫДАУЦА: 220012, г. Мінск, зав. Інструментальны, 6-214. Тэл.: +375 29 651 21 12, +375 17 280 17 91. novychas@gmail.com; www.novychas.org

НАДРУКАВАНА ў друкарні УП «Глутас-Маркет». Мінск, вул. Халмагорская, 59 А.

Замова №

Падпісаны да друку 04.06.2010